

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA REGIONÁLNÍ A ENVIRONMENTÁLNÍ EKONOMIKY

Vliv univerzit na rozvoj regionu

The Influence of Universities in Regional Development

Student: Bc. Jana Buryová

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Jiří Kern, CSc.

Ostrava 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra regionální a environmentální ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Jana Buryová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T040 Regionální rozvoj
Téma: **Vliv univerzit na rozvoj regionu**
The Influence of Universities on Regional Development

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Atributy regionálního rozvoje
 3. Úloha vzdělání v regionálním rozvoji
 4. Vliv univerzit na rozvoj regionu na příkladu dvou vybraných fakult
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

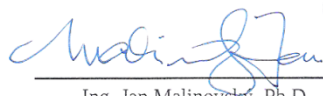
Seznam doporučené odborné literatury:

BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4.
KREJČÍ, Tomáš et al. *Regionální rozvoj - teorie, aplikace, regionalizace*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2010. ISBN 978-80-7375-414-3.
WOKOUN, R., J. MALINOVSKÝ, M. DAMBORSKÝ, J. BLAŽEK et al. *Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jiří Kern, CSc.**

Datum zadání: 22.11.2013
Datum odevzdání: 25.04.2014

Ing. Jan Malinovský, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě 25. dubna 2014

.....

Bc. Jana Buryová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala panu prof. Ing. Jiřímu Kernovi, CSc. za poskytnuté rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

Obsah

1 Úvod	5
2 Atributy regionálního rozvoje	7
2.1 Regionální rozvoj	7
2.1.1 Aktéři regionálního rozvoje	10
2.1.2 Přístupy k regionálnímu rozvoji	12
2.1.3 Analytické metody regionálního rozvoje	13
2.1.4 Koncepční přístupy k regionálnímu rozvoji	15
2.2 Regionální politika	16
2.2.1 Cíle a motivy regionální politiky	19
2.2.2 Nástroje pro realizaci regionální politiky	20
2.2.3 Politika soudržnosti EU	21
2.2.4 Regionální politika v ČR	23
2.3 Znalosti v regionálním rozvoji	24
2.4 Inovace v regionálním rozvoji	27
3 Úloha vzdělání v regionálním rozvoji	29
3.1 Vysokoškolské vzdělání jako rozvojový činitel	29
3.1.1 Vývoj vysokoškolského vzdělání v regionálním rozvoji	30
3.1.2 Vysokoškolské instituce v regionální struktuře	32
3.1.3 Víceúrovňový model vysokoškolských institucí v regionální struktuře	32
3.2 Vysokoškolská vzdělanost ve firmách	33
3.3 Legislativa a dokumenty vysokého školství v ČR	34
3.4 Vysoké školy v kraji	34
3.4.1 Profil VŠB-TU – TUO, Ekonomické fakulty	34
3.4.2 Profil SU v Opavě, OPF v Karviné	35
3.5 Metodika výzkumu	36

3.5.1 Analýza a syntéza	36
3.5.2 Komparace	36
3.5.3 Dotazníkové šetření	36
3.5.4 Řízený rozhovor.....	37
3.6 Základní ukazatele Moravskoslezského kraje	38
3.6.1 Základní ukazatele Moravskoslezského kraje	39
3.6.1.1 Migrační saldo	40
3.6.1.2 HDP na 1 obyvatele v Kč	41
3.6.1.3 Míra registrované nezaměstnanosti v %	42
4 Vliv univerzit na rozvoj regionu na příkladu dvou vybraných fakult	44
4.1 Počty studentů a absolventů EKF	44
4.2 Počty studentů a absolventů OPF	47
4.3 Komparace	50
4.3.1 Nezaměstnanost absolventů fakult.....	51
4.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření	52
4.5 Vyhodnocení řízeného rozhovoru	64
4.6 Návrhy a doporučení	68
4.6.1 Doporučení ke studiu	68
4.6.2 Training programy	69
4.6.3 Dotační projekt Odborné praxe pro mladé do 30 let v Moravskoslezském kraji	69
4.6.4 Projekt Ekonomové budoucnosti	69
5 Závěr.....	70
Seznam použité literatury.....	72
Seznam zkratk	76
Seznam příloh	

1 Úvod

V dnešní době se otázky teorie regionálního rozvoje dostávají stále více do popředí již v mnoha vědeckých disciplínách. Patří k hlavním tématům a prioritám jednotlivých zemí, krajů, měst, jejichž zájem je zvýšen především o problematiku nerovnoměrného rozvoje regionů způsobující ekonomickou nerovnováhu a sociální napětí.

Oblast vzdělání je v posledních letech stále více diskutovaným tématem budoucího rozvoje regionu. Práce je zaměřena na univerzity, které jsou nejvyšším článkem vzdělávací soustavy. Přítomnost univerzit a vědeckých pracovišť ve městech utváří vzdělanostní kapitál regionu. Regiony si pak navzájem konkurují dosaženými znalostmi svých občanů, kteří zajišťují přísun inovací a rozvíjí potenciál prosperity regionu a stávají se zdrojem pro budoucí investory.

Práce řeší problematiku vysokoškolského vzdělání ekonomického směru a jeho vliv na rozvoj Moravskoslezského kraje. K jednomu z problémů kraje bezesporu patří nadprůměrná nezaměstnanost, která se týká všech věkových kategorií i vzdělanostních skupin. Práce řeší problematiku nezaměstnanosti absolventů ekonomických univerzit a klade si za cíl zjistit, jakým způsobem ovlivňují vybrané fakulty univerzit ekonomický rozvoj problémového kraje. Dalším cílem je získat zpětnou vazbu od studentů a úspěšně zaměstnaných absolventů vybrané univerzity.

První kapitola nese název Atributy regionálního rozvoje a vymezuje základní pojmy z oblasti regionálního rozvoje. Uvádí definice regionálního rozvoje a regionální politiky. Popisuje stručný vývoj jejich vzniku a následně představuje jednotlivé směry rozvoje, kde se konkrétně zaměřuje na rozsáhlejší objasnění souvislostí mezi znalostmi a inovacemi a regionálním rozvojem.

Druhá kapitola se nazývá Úloha vzdělání v regionálním rozvoji a popisuje průběh vývoje vysokoškolského vzdělání v ČR. Dále charakterizuje vazby mezi vysokoškolským vzděláním a rozvojem kraje. Představuje také stručnou charakteristiku dvou vybraných fakult univerzit. Uvádí zde metodologickou část a popisuje techniky použité v praktické části. Konec kapitoly se zabývá stručnou charakteristikou Moravskoslezského kraje a bude graficky ilustrovat vývoj vybraných ukazatelů ekonomického růstu kraje.

Třetí kapitola pod názvem Vliv univerzit na rozvoj regionu na příkladu dvou vybraných fakult je praktickou částí práce. Popisuje stav a vývoj počtu studentů a absolventů VŠB-TUO, Ekonomické fakulty a SU, Obchodně podnikatelské fakulty v Karviné. Zabývá se nezaměstnaností absolventů těchto dvou ekonomických fakult. Prezentuje a vyhodnocuje

dotazníkové šetření se studenty a představuje výsledky provedeného řízeného rozhovoru s absolventy. Na konci kapitola shrnuje poznatky průzkumů a navrhne případná doporučení pro zlepšení situace.

Práce čerpá informace z odborné literatury, internetových článků, z ČSÚ, z RISU, z MPSV a z ÚP. Využívá také oficiální stránky obou univerzit a jejich zveřejněné výroční zprávy. Primární data čerpá z vytvořeného dotazníku a řízeného rozhovoru od studentů a absolventů Ekonomické fakulty VŠB-TU v Ostravě.

2 Atributy regionálního rozvoje

První kapitola řeší základní charakteristiky a vlastnosti zaměřené na objasnění pojmů regionální rozvoj (dále jen RR), regionální politika (dále jen RP), ale také znalosti a inovace. Proto v ní nalezneme definice, popisy a jednotlivé koncepty, které jsou nedílnou součástí této problematiky.

2.1 Regionální rozvoj

Rozvoj je pojem určující popis změny určitého původního stavu ke stavu ještě lepšímu, dokonalejšímu, rozvinutějšímu či výkonnějšímu oproti počátku. „Dle praktického chápání je RR míněno vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného systematicky vymezeného území vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů.“¹ Hodnoty a principy RR odrážejí vztahy a rovnováhu sil mezi jednotlivými státy, trhy a občanskými společnostmi a jsou politicky určovány zainteresovanými regionálními subjekty.

Nejprve práce objasní pojem region. Jedná se o územní jednotku menší než stát, vznikající regionální diferenciací krajiny.“² Region je součástí politiky státu jako nástroj regionální politiky a jednotka prostorové organizace.

Podle stejnorodosti lze rozlišit dva základní typy regionů:

- homogenní (formální),
- heterogenní (nodální, funkční).

Jedná se o prostorový podsystém státu, charakteristický: skladbou (populace, technická a sociální infrastruktura aj.), prostředím (vzájemně propojený s regiony stejného řádu), a strukturou (sektorová a prostorová). „Region můžeme identifikovat na základě následujících znaků:

- Formování uzlové struktury osídlení,
- vysoký stupeň společenské, ekonomické a kulturní integrace,
- vysoká úroveň samoorganizace - samosprávy,
- úroveň uzavřenosti a hranic.“³

¹ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 11

² DUŠEK, Jiří. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2010. ISBN 978-80-86708-94-2. s. 11-14

Homogenní a heterogenní regiony

Homogenní regiony, jejichž základním znakem je vnitřní homogenita, jsou vymezeny na základě podobných vlastností jevů k danému geografickému celku. Pro tento typ regionu je charakteristická tedy maximální vnitřní stejnorodost – homogenita a maximální vnější heterogenita. Pro koordinaci RP rozdělila Rada Evropy členské státy na územní celky vyznačující se homogenitou základních znaků.

Heterogenní regiony vznikly jako prostorový systém na zajištění interakce mezi centrem a jeho zázemím (periférií). Název vychází z rozhodující části – centra (střediska) a vyznačují se rozdílnými vlastnostmi (disparitami), ale zároveň disponují funkční jednotnostmi. Měřítkem pro vymezení těchto regionů je síla (intenzita) mezi centrem a periférií.

Regionalistika a regionalizace

Věda zabývající se problematikou regionálního rozvoje se nazývá regionalistika. Jedná se o rámcový obor, jehož cílem je zkoumat jevy, vztahy a jednotlivé procesy ve vymezeném prostoru. „Regionalistiku lze považovat za ekvivalentní k pojmu „regional science“, který se ve světě používá už několik desetiletí. Již při výkladu pojmu je důležité zdůraznit, že regionalistika není totožná s regionalizací jakožto metodologickou základnou regionalistiky.“⁴ Nejvíce ke svému zkoumání využívá znalostí a výsledků z oblasti geografie, ale i dalších oborů příkladem z veřejné správy. „Primární je hledání příčinných zákonitostí, rozmísťování ekonomických činností, nerovnoměrného osídlování území a navazující hledání nástrojů pro ovlivnění těchto procesů, ovlivnitelných a neovlivnitelných faktorů rozvoje apod.“⁵

Pod pojmem regionalizace se skrývá soubor metod pro vymezení regionu. Jedná se o soubor kvalitativních a kvantitativních metod sloužících ke kvalifikaci regionů ze zpracovaných údajů pro sledované území.

³ DUŠEK, Jiří. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2010. ISBN 978-80-86708-94-2. s. 14

⁴ DUŠEK, Jiří. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2010. ISBN 978-80-86708-94-2. s. 15

⁵ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 11

Faktory rozvíjející potenciál regionů

Mezi faktory ovlivňující rozvoj regionu patří:

- přírodní zdroje a přírodní prostředí jako dlouhodobé determinanty regionálního rozvoje,
- hmotné faktory v podobě produkčního potenciálu a infrastruktury,
- nehmotné faktory zejména inovace a schopnost jejich vytváření a šíření, dostupnost a účinné využití informační a komunikační technologie (ICT), institucionální prostředí,
- lidské zdroje s příslušnou úrovní dovedností a odborného vzdělání.⁶

Hlavní prvky obsahující rozvoj

K hlavním prvkům obsahující rozvoj řadíme:

- Růst,
- práce,
- rovnost,
- participace,
- nezávislost.⁷

Růst zajišťující potřeby současné generace, ale za předpokladu, dodržování podmínek udržitelného rozvoje k uspokojení potřeb lidí v budoucnosti. Lidé by měli být schopni nalézt v regionu úměrně placenou práci k překonání chudoby a zajištění jejich potřeb. Práci, která uspokojí vlastní potřeby rozvoje osobnosti a lidem poskytne sebeuplatnění na trhu práce.

Dalším prvkem je rovnost zajišťující spravedlivé rozdělení důchodů, zdravotnické péče, přístup ke vzdělání nebo infrastruktuře. Není, ale jednoznačné určení jaké rozdělení je spravedlivé. Participace vyžaduje spoluúčast zúčastněných na rozvoji prostřednictvím politických rozhodnutí v demokracii. Nezávislost na státním zásahu ať politických stran nebo ekonomických skupin. Region by měl rozhodovat na konceptu endogenního rozvoje.

⁶ HRABÁNOVÁ, Magdaléna et al. *Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu*. Olomučany: Final Tisk s.r.o., 2011. ISBN 978-80-7204-752-9. s.7

⁷ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 63

2.1.1 Aktéři regionálního rozvoje

„Klíčovou otázkou regionální politiky je vytvoření základního institucionálního a partnerského rámce. Vzhledem k tomu, že regionální politika se svými dopady a působením odvíjí od situace v obci, je nejvhodnější postupovat při stanovení okruhu aktérů regionálního rozvoje směrem „zdola nahoru“.

Aktéři regionálního rozvoje na obecní úrovni

- Obec,
- obcí zřizované organizace (školy, kulturní a sportovní zařízení, aj.),
- významní podnikatelé (př.: zemědělci),
- zájmová sdružení.

Aktéři regionálního rozvoje na mikroregionální úrovni

- Management svazků obcí,
- obce,
- místní akční skupiny.

Aktéři regionálního rozvoje na krajské úrovni

- Kraj,
- svazky obcí,
- místní akční skupiny,
- územní orgány státní správy,
- podnikatelská sdružení,
- nezisková sdružení,
- vysoké školy.

Aktéři regionálního rozvoje na státní úrovni

- Ministerstvo pro místní rozvoj.
- Ostatní ministerstva.
- Kraje.
- Svaz měst a obcí.
- Celostátní zájmová uskupení (Hospodářská komora ČR, Agrární komora ČR).⁸

⁸ METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. Aktéři regionální politiky [online]. [cit. 2014-01-06]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-regionální-politiky.html>

Ve věcech RP a tedy RR je ústředním orgánem státní správy Ministerstvo pro místní rozvoj. Spravuje oblasti jako např. politiku bydlení, územní plánování, rozvoj měst a venkova nebo cestovní ruch. Jeho hlavní náplní je koordinace aktivit ministerstev, správa peněžních prostředků zajišťující RP, zpracovává analýzy hodnotící současný stav v krajích a okresech, předkládá své návrhy strategií a programů vládě ke schválení aj.

Další institucí zabezpečující RR jsou Ústřední správní úřady ČR zabývající se především analýzami krajů a okresů a ve spolupráci se snaží snížit rozdíly mezi jednotlivými úrovněmi v regionech. Ministerstvo financí ČR prostřednictvím Národního fondu poskytuje dotace a řídí peněžní toky v rámci realizací projektů. Podpora hospodářského rozvoje v regionu v jakékoliv formě spadá pod Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

Na krajské úrovni hlavní úlohu v RR hrají samosprávné orgány ČR, které zajišťují činnosti rozhodující a podporující rozvoj daného kraje. Kraje úzce spolupracují i s obcemi a to např. při poskytování peněžních prostředků obcím nebo obvodům kraje. A nesmíme také zapomenout na obce, které ve své samostatné působnosti podporují rozvoj např. podporou podnikatelských aktivit, zajišťují rozvojové programy pro více obcí a spolupracují v rámci územního rozvoje s kraji.

„Úlohou regionálních samospráv je vytvářet institucionální zdroje na podporu RR (např. Regionální rozvojové agentury - RRA), kontrolovat a monitorovat plnění záměrů RR a modifikovat aplikované nástroje v případě zjištění jejich neefektivnosti.“⁹ Samosprávné orgány tedy vykonávají intervenční politiku, prostřednictvím svých zásahů do vývoje regionu.

Významným článkem v RR jsou tedy výše zmíněné RRA, které plní funkci poradenství, nabízí zprostředkovatelské aktivity, koordinaci a pomoc s vypracováním dokumentace k získání finančních prostředků z dotačních fondů aj. Se statutem neziskových organizací napomáhající k ekonomickému rozvoji kraje. V současné době působí na území ČR 20 účinných RRA, nacházejících se v každém kraji.

⁹ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s.151

Rozvojové indikátory

K měření regionálního rozvoje lze využít celou řadu indikátorů neboli ukazatelů měřících daný cíl, pohyb zdrojů, dosažený efekt a kvalitu projektů, programů. „Indikátory slouží jako informační systém vypovídající o míře udržitelnosti či neudržitelnosti rozvoje. Představují ukazatele vývoje určitého vybraného jevu získané průběžným sledováním, zaznamenáváním a vyhodnocováním souboru přesně stanovených údajů.“¹⁰

Mezi základní ukazatele RR řadíme dle hodnocení regionů:

- HDP na 1 obyvatele,
- míra nezaměstnanosti,
- hrubý měsíční příjem na 1 obyvatele
- vzdělanostní struktury,
- kvality a dostupnosti infrastruktury apod.

Pro objasnění HDP, jedná se o peněžní vyjádření hodnoty všech vyrobených statků a služeb za dané časové rozmezí na určitém území. HDP se nejčastěji přepočítává na 1 obyvatele. Za dané časové rozmezí je považován 1 kalendářní rok. Podrobněji se na některé z těchto ukazatelů podíváme v dalších kapitolách.

2.1.2 Přístupy k regionálnímu rozvoji

„Regionální ekonomie není jen vědou o vzácných zdrojích a jejich oceňování, ale i o jejich rozmístění a kombinování.“¹¹ Existují liberální přístupy, jejichž hlavním cílem je zajistit podporu ve sféře podnikání a konkurenci a povolit pouze omezené regulační zásahy státu. Jiné, jejichž cílem je především zajistit kvalitní sociální zázemí a zaměstnanost naopak preferují regulační zásahy státu pro snížení rozdílů mezi hospodářsky silnými a slabými regiony. „Teorie regionálního rozvoje byly a jsou silně poznamenány paradigmaty, které charakterizovaly příslušné období. V nichž se odrážela zkušenost politiků a představitelů hlavních ekonomických směrů.“¹² Pro lepší orientaci jsou jednotlivé přístupy charakterizovány v následující tabulce.

¹⁰ HRABÁNOVÁ, Magdaléna et al. *Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu*. Olomučany: Final Tisk s.r.o., 2011. 111 s. ISBN 978-80-7204-752-9. s.8

¹¹ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s.21

¹² DUŠEK, Jiří. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2010. ISBN 978-80-86708-94-2. s. 33

Tabulka 1. Přístupy k regionálnímu rozvoji

Obecné paradigma	Charakteristické rysy	Regionální politika
Liberální /neintervencionistické/ endogenně rozvojové.	Prostorový vývoj tenduje k rovnováze, není nutno zasahovat do tržních procesů. Neintervencionistický přístup.	„Dělníci za práci“, nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil.
Keynesiánské /intervencionistické/ exogenně rozvojové.	Prostorový vývoj tenduje k nerovnováze, zásahy do tržních procesů jsou nutné. Intervencionistický přístup.	„Práce za dělníky“, nástroje podporující příliv investic do problémových regionů.
Marxisticko-socialistické /extrémně intervencionistické.	Vývoj tenduje k regionální nerovnováze, nutnost plánování a řízení prostorového vývoje. Intervencionistický přístup.	Centrální plánování a řízení prostorového vývoje ignorující regionálně-tržní signály.
Moderní /“transformovaný“ neoendogenní rozvoj/ vytváření rámcových podmínek pro endogenní iniciativy.	Vývoj tenduje k regionální nerovnováze, je nutno využít regionální potenciál. Spíše neintervencionistický přístup.	Podpora prostředí, ve kterém se bude dařit networkingu, malým a středním firmám, inovacím, učení se. Zvýšení kvality místních a regionálních institucí, konkurence a kooperace.

Zdroj: SUCHÁČEK, J. *Regionální vývoj v České republice po roce 1990: reformace či deformace?* Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>. ISSN 1212-3951.

2.1.3 Analytické metody regionálního rozvoje

K analytickým metodám RR řadíme:

➤ SWOT analýza regionálního rozvoje

Využitím této metody lze dosáhnout efektivního zhodnocení jak interních tak externích faktorů působících na RR. Prostřednictvím této analýzy lze efektivněji vycházet při sestavování cílů, rozvojových aktivit, priorit a plánování akcí a dále navrhnout případné opatření a návrhy na zlepšení výchozí situace. Návrhy jsou zaměřeny podpořit a rozvíjet silné stránky a příležitosti zatímco potlačovat a eliminovat slabé stránky a ohrožení.

SWOT matice

	Slabé stránky	Silné stránky
Příležitosti	strategie "Hledání"	strategie "Využití"
Ohrožení	strategie "Vyhýbání"	strategie "Konfrontace"

Zdroj: HRABÁNOVÁ, Magdaléna et al. *Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu*. 2011. s.39

„Pro správné uplatnění SWOT analýzy je klíčový fakt, že příležitosti a hrozby jsou definovány jako parametry prostředí, které nejsou pod přímou kontrolou místní správy a mají významné dopady na socio-ekonomický rozvoj regionu. Silné a slabé stránky jsou faktory alespoň částečně kontrolovatelné místní správou.“¹³ Strategie „Využití“ využívá silných stránek, kterými se snaží podmínit k využívání příležitostí v regionu. Tento stav se objevuje v regionu, který má bohaté zdroje, příznivý rozvoj a je schopný konkurence. Strategie „Hledání“ se zaměřuje především na slabé stránky regionu a jejich eliminaci a odstranění za pomoci příležitostí př.: získání prostředků na rozvoj ze strukturálních fondů. Strategie „Konfrontace“ je využita při silné konfrontaci přímo s ohrožením, přičemž region disponuje s dostatečným množstvím zdrojů a nalézá se v něm početná zájmová skupina se silnou vyjednávací mocí. Potýkat se může s ohrožením způsobeným nepřízní demografické situace, která ovlivňuje finanční dotace, zvýhodněné bydlení atd. Účelem strategie „Vyhýbání“ je vyhnout se nebezpečným vnějším vlivům a odstranění slabých stránek regionu. Při této strategii region upadá a nastává nepříznivý demografický vývoj př.: vylidňování regionu.

➤ **Problémová analýza**

Výchozím bodem pro zpracování problémové analýzy je SWOT analýza a situační analýza. Přesně definuje podstatu problémů a bariéry rozvoje. Jedná se o syntézu závažných rozvojových problémů. Pomocí definovaných kritických oblastí je region schopen za využití dosažitelných zdrojů zlepšit svoji situaci. Určuje kritické oblasti, u nichž je region schopen dosáhnout prostřednictvím dostupných zdrojů zlepšení.

➤ **Regionální analýza**

„Z věcného hlediska lze regionální analýzu členit na čtyři základní velké tematické oblasti, a to:

- regionální analýzu přírodních a ekologických podmínek území,
- regionální analýzu obyvatelstva, osídlení a sociálních podmínek,
- regionální analýzu ekonomických podmínek, dopravní a technické infrastruktury,
- analýzu regionálních vazeb a procesů.“¹⁴

¹³ METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *SWOT analýza* [online]. [cit. 2014-02-13]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/swot-analyza.html>.

¹⁴ METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *SWOT analýza* [online]. [cit. 2014-02-15]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/regionalni-analyza.html>

➤ **Metoda kartografické vizualizace**

Patří k hlavním analytickým nástrojům pro vyhodnocení prostorově uspořádaných jevů. Hodnot indikátorů se promítnou v podobě kartogramů nebo kartodiagramů. Tyto informace lze dále využít jako základ pro identifikaci disparit. Jelikož důraz je kladen na identifikaci příčin vzniklých rozdílů, lze vypátrat veškeré rozvojové souvislosti a určit podklady pro racionalizaci podpory RR. Dle závěrů vyplývajících z šetření je možné vyvozovat závislosti, nesrovnalosti nebo neutralitu proměnných.

2.1.4 Konceptní přístupy k regionálnímu rozvoji

Existují dva konceptní přístupy k RR, které si nyní více přiblížíme:

- exogenní koncepce regionálního rozvoje,
- endogenní koncepce regionálního rozvoje.

Exogenní koncepce regionálního rozvoje

V současné době, která je charakteristická vysokou mobilitou nejen zboží a služeb, ale i pracovní síly, informací a znalostí, globalizace ekonomiky vyústila do situace, ve které se bariéry obchodu a pohybu výrobních faktorů významně snížily.¹⁵ Koncepce exogenního RR preferuje investice, které se zaměřují na impulsy pocházející mimo region (tzv. vnější). Strategie této koncepce si zakládají na získání velkých průmyslových firem, nových technologií či pracovního kapitálu do regionu. Podporují velké firmy, které působí na zahraničním trhu a zaměstnává velké množství pracovní síly. „Pracovní síly a kapitál se často přesouvají z nekonkurenceschopných do konkurenceschopných regionů, kde je jejich ocenění vyšší.“¹⁶

Endogenní koncepce regionálního rozvoje

Koncepce endogenního RR preferuje podporovat endogenní faktory růstu regionu, tedy ty faktory, kterými region sám disponuje. Zaměřuje se především na podporu podnikání v malých a středních firmách, předávání znalostí firmám, vytvářet sítě, soustředí se na tvorbu inovací aj. „Endogenní vstupy můžeme definovat jako technicko-ekonomické faktory,

¹⁵ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 69

¹⁶ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 71

jakými jsou např. přírodní zdroje, lidské zdroje, podnikatelé, sektorová struktura regionů.¹⁷ Výzkumy úspěšných regionů poukazují na fakt, že jejich ekonomický růst je často spojený se specifickými vnitro-regionálními faktory, kterými jsou např.:

- Podnikavost a konkurence firem,
- častá a efektivní mezilidská spolupráce,
- kreativní pracovní síla a specializované vzdělávání,
- výzkumná specializace regionálních vědeckovýzkumných center a univerzit,
- existence specializovaných služeb v regionu,
- podpora lokální vlády,
- angažovanost místních aktérů (zájmová sdružení).¹⁸

2.2 Regionální politika

Pojem RP představuje souhrn cílů, opatření a nástrojů přispívajících ke zmírnění negativních dopadů a prohlubování rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých území. Tvoří veškeré veřejné zásahy vedoucí ke zlepšení zaostávajících regionů a řeší lokální problémy sociálního a ekonomického vývoje.

„Konkrétní obsahové vymezení regionální politiky je podmíněno aktuální sociálně-ekonomickou situací a jí odpovídající státní hospodářskou či sociální politikou. Úzká vazba na celkovou hospodářskou politiku, která se vyznačuje rozsáhlou koncepční rozmanitostí, je tak důvodem proč do současnosti nedošlo ani k rámcovému sjednocení názorů na obsahové vymezení tohoto pojmu.“¹⁹

„Nosnou normou regionální politiky je zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, který specifikuje oblasti podpory regionálního rozvoje, vybrané nástroje a působnosti hlavních subjektů. V § 11, odst. 1 jsou upřesněny kompetence Ministerstva pro místní rozvoj. Mnohá opatření jsou upravena také zákonem č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání.“²⁰

¹⁷ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 90

¹⁸ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. 269 s. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 89

¹⁹ WOKOUN, René et al. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-80-5. s. 66-67

²⁰ METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Základní legislativa regionální politiky v ČR* [online]. [cit. 2014-01-06]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/zakladni-legislativa-regionální-politiky-v-cr.html>.

Za počátky RP se považují 30. léta 20. století. V ČR se RP začala rozvíjet od počátků 90. let minulého stol. Existují dvě pojetí RP, přičemž do poloviny 70. let 20. stol. se jedná o tradiční RP a od druhé poloviny 70. let začal vznikat nový soubor moderní RP, která nyní převládá ve většině evropských zemí.

„RP má dvě základní pojetí, jak bylo zmíněno výše: „tradiční“ a „moderní“. Tradiční RP se zaměřuje na snižování regionálních rozdílů, používá meziregionální přerozdělování, orientuje se na otázky lokalizace kapitálu, využití surovin. Moderní ROP se orientuje na problémy související s procesem rychlé restrukturalizace, podporuje inovativnost, mobilizace vnitřních zdrojů, informace, služby, malé a střední firmy.“²¹

Tabulka 2. Rozdíly mezi tradiční a současnou regionální politikou

Aspekt	Tradiční	Moderní
regiony	relativně stálé problémové regiony	rychle se měnící problémové regiony
problémy	rozvinutost/zaostalost	strukturální změny
strategie	regionální růst	regionální inovace
nástroje	meziregionální přerozdělování	mobilizace vnitřních zdrojů
orientace na	kapitál, suroviny, velké firmy	informace, technologie, služby, malé a střední firmy
organizační forma	centralizace	decentralizace

Zdroj: BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. 2010. s. 41

„Regionální politika je politika, v rámci níž jde o hierarchicky uspořádaný proces ovlivňování a regulaci rozvoje regionů na několika úrovních:

- Nadnárodní - uskutečňuje Evropská unie z hlediska prosazování vlastních principů a zájmů jako součást politiky hospodářské a sociální soudržnosti,
- národní - realizuje jí stát při prosazování svých zájmů a záměrů v prostorové struktuře národní ekonomiky prostřednictvím budování institucí a stanovení realizačních nástrojů,
- regionální - politika regionů při tvorbě a realizacích RP jako důsledek realizace procesů demokratizace a decentralizace v ekonomice.“²²

²¹ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 13

²² BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 115

Níže uvedená tabulka uvádí přehled teoretických koncepcí RP.

Tabulka č. 3 Doporučení teoretických koncepcí pro regionální politiku

Název	Hlavní faktory rozvoje	Doporučení pro RP
Neoklasická teorie	firmy, mezinárodní obchod a specializace	nezasahování do ekonomického mechanismu, snaha jen o zefektivnění jeho fungování např. prostřed. ochrany hospodářské soutěže, mobility výrobních faktorů
Koncepce na exportní bázi	velké exportující firmy a dynamické odvětví	podpora exportujících odvětví v regioně do dynamicky se rozvíjejících odvětví a jejich
Koncepce pólů růstu, komunikativního rozvoje a modelu centrum - periferie	dominantní průmyslové odvětví a velká sídla, pozitivní ekonomické vlivy vyvolávají spirálu dalších pozitivních vlivů (a naopak), v prostoru se přirozeně vytvářejí centra	podpora lokalizace velkých firem do zaostalých regionů, posilnění center regionů a nosných odvětví, zároveň podpora propojení centra s periferií
Nová teorie růstu (teorie endogenního růstu)	lidský kapitál a technický pokrok	podpora tvorby lidského kapitálu, investice do vědy a výzkumu, prostorová koncentrace investic
Nová ekonomická geografie	aglomerační efekty, závislost od předcházejícího vývoje, konvergence podobných regionů	podpora pozitivních aglomeračních efektů
Institucionální a evoluční teorie	tzv. hustota institucí, region, který disponuje rozvinutým souborem formálních a neformálních institucí od podnikatelských a obchodních asociací až po vzdělávací instituce	podpora podnikatelského prostředí, budování podpůrných institucí, budování důvěry
Malé a střední firmy a sítě firem	podnikavost, dynamika růstu MSP, vzájemné vztahy mezi firmami v koncentrovanými v prostoru, flexibilní specializace	podpora vzniku a rozvoje MSP, poskytování finanční pomoci, poradenství, zabezpečení prostorů, podpora firemní spolupráce
Inovační koncepce	inovace, které vznikají prostřednictvím vzájemných interakcí mezi agendami v regionu	budování systémových vazeb mezi aktéry inovačních systémů a zvyšování jejich absorpční schopnosti
Regionální konkurenceschopnost a průmyslové klastry	konkurence a kooperace mezi geograficky koncentrovanými firmami z příbuzných sektorů	koordinace postupů regionálních aktérů a strategické usměrňování jejich konkurenceschopnosti

Zdroj: BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. 269 s. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 67

2.2.1 Cíle a motivy regionální politiky

„B. Goodall definuje RP jako součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Efektivní regionální politika se zaměřuje na analýzu významných regionálních faktorů a jejich identifikaci. Tyto indikátory podněcují a mají hlavní dopad na RR. Faktory regionálního rozvoje jsou považovány za faktory v čase variabilní a působí na ně vývoj a strukturální změny v regionu. Zahrnuje opatření napomáhající jednak k růstu ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malá naděje na přirozený ekonomický rozvoj, a na druhé straně opatření sloužící ke kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem.“²³ Hlavními cíly RP je snížit nebo zmírnit rozdíly ve vývoji jednotlivých regionů a zvýšit konkurenceschopnost národní a regionální ekonomiky.

„Cílem RP je povzbudit podnikatelské aktivity v regionu, zlepšit vybavenost regionu technickou infrastrukturou, povzbudit bytovou výstavbu v regionu, zkvalitnit ekologickou situaci v regionu atd. Konkrétní cíle bývají formulovány jako snížení výrazných meziregionálních diferencí v úrovni nezaměstnanosti, v průměrných příjmech, sblížení úrovně hrubého domácího produktu (HDP) na jednoho obyvatele v jednotlivých regionech.“²⁴

MMR ve spolupráci s dalšími regionálními institucemi rozdělilo dle probíhajících analýz regiony, které potřebují podporu státu. Tyto problémové regiony jsou členěny do několika kategorií:

- „Strukturálně postižené regiony,
- hospodářsky slabé regiony,
- venkovské regiony,
- ostatní regiony, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů.“

Rozlišujeme tři základní důvody realizace RP:

- **Ekonomické** - optimální alokace firem, využívání veškerých výrobních faktorů, ekonomický růst, růst HDP,
- **sociální** - růst životní úrovně, všeobecný blahobyt, rozdělení příjmů, růst zaměstnanosti,

²³ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (výchozí diskuse regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 29

²⁴ DUŠEK, Jiří. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2010. ISBN 978-80-86708-94-2. s. 42

- **ekologické** - ochrana a vyváženost životního prostředí.

2.2.2 Nástroje pro realizaci regionální politiky

Za nástroje rozvoje lze považovat veškeré prostředky a postupy k výkonu určité činnosti zaměřené na podporu rozvoje v regionu. Nástroje se především orientují na zlepšení životní úrovně obyvatel regionu, rozvoj infrastruktury, vědy a výzkumu, efektivně reagovat na ekonomické ukazatele vypovídající o rozvoji a začlenit tyto oblasti do svých strategií rozvoje.

Nástroje jsou rozčleněny do tří kategorií:

- „**Makroekonomické nástroje**, kdy jsou cíle zaměřeny na národohospodářskou politiku, k dosažení využívají: fiskální politiku př.: vyspělé regiony přispívají větší částí do rozpočtu státu a zatímco nízko příjmové regiony čerpají větší finanční prostředky pomocí sociálních výdajů. Dále monetární politiku, jakož to politiku regulací peněz na trhu, lze využívat pouze v omezené míře a to z důvodu nepříznivého dopadu na inflaci, př.: snadnější získání úvěru v určených regionech, či určení lhůty splatnosti.

- **Mikroekonomické**, které zahrnují ovlivňování ekonomických subjektů o jejich lokalizaci. Patří mezi ně realokace pracovních sil, kdy dochází k pokrytí např. nákladů na přestěhování či pomoc při koupi nového bytu atd. a realokace kapitálu za pomoci např. příspěvků na dopravu, příspěvky na pracovní sílu, levné půjčky aj.

- **Ostatní nástroje**, mezi které patří administrativní nástroje např. správní rozhodnutí o zastavení ekonomické činnosti nevhodné z hlediska potřeb rozvoje území nebo institucionální nástroje např. regionální rozvojové agentury.²⁵

V současnosti se můžeme setkat i s rozdělením nástrojů na:

- koncepční nástroje (strategie, programy, plány, politické deklarace, územně plánovací dokumenty, pozemkové úpravy),
- institucionální nástroje (instituce realizující RP, regionální management projekty, využívání dotací z EU),
- věcné nástroje (infrastruktura, poskytnutí prostor, služeb, hmotného plnění, poradenství),
- sociálně-psychologické nástroje (vzdělávání, komunikace, motivace),
- finanční nástroje (systémy finančních podpor, dotace, granty).²⁶

²⁵ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 35-36

2.2.3 Politika soudržnosti EU

K základním finančním nástrojům patří veřejný rozpočet, zejména státní rozpočet složený z příjmů představujících hlavně daně a výdajů tedy zdravotního a důchodové pojištění. Dále lze ke snižování ekonomické úrovně zemí a podpoře RR využívat peněžní prostředky z EU prostřednictvím strukturálních fondů EU.

Hlavní cíl podpory RR by měl být především zajištěn stimulací a koordinací potřebných opatření regulovaných vládními představiteli a jejími regionálními vládami. „Významný úkol připadá regionální a strukturální politice, pomocí níž se EU i jednotlivé členské státy zejména snaží snížit příliš vysoké rozdíly v životní úrovni mezi regiony, aktivně bojovat s vysokou nezaměstnaností, a to především podporou hospodářských i sociálních struktur v zaostávajících regionech či regionech s nevyhovující strukturou průmyslu. Základním nástrojem strukturální politiky a regionální politiky jsou strukturální fondy EU. Vedle nich existuje fond soudržnosti (kohezní fond), poskytující prostředky hospodářsky slabším zemím.“²⁷

V rámci politiky soudržnosti Evropské Unie v letech 2007 – 2013 bylo využíváno 26 operačních programů financovaných z těchto strukturálních fondů: Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti. Strukturální fondy a Fond soudržnosti patří k nejdůležitějším zdrojům ČR k získání finančních prostředků z EU.

Evropskou komisí byly stanoveny tři cíle, společné pro všechny státy EU:

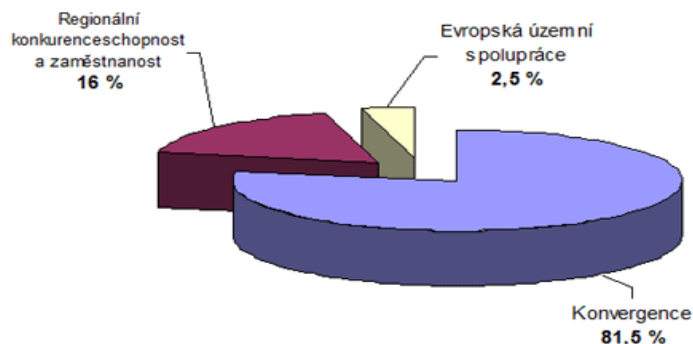
1. **Konvergence** - podporovala růst a tvorbu pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech. Jednalo se o podporu regionů s HDP na obyvatele nižším než 75% průměru EU.
2. **Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost** - regionální programy pro regiony a regionální správu podporovaly ekonomické změny v průmyslových, městských a venkovských oblastech. Týkající se regionů, jež mají vyšší HDP na obyvatele než 75% průměru EU.

²⁶ METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Nástroje regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2014-01-31]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/nastroje-regionální-politiky.html>

²⁷ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (výchozí diskuse regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 329

3. **Evropská územní spolupráce** - mezi hlavní priority patřila podpora rozvoje vědy a výzkumu, podpora životního prostředí a předcházení rizikům, řízení vodních zdrojů.²⁸

Rozdělení prostředků politiky soudržnosti na 3 cíle pro roky 2007 - 2013. Jednalo se o 35,7 % rozpočtu EU a 347,410 miliard eur.

Zdroj: Euroskop.cz, *Evropská politika*.

Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>

Programové období 2014 - 2020

V současnosti začalo nové sedmileté programové období 2014 – 2020, na které je pro ČR vyčleněno cca 20,5 mld. Eur z rozpočtu EU. Legislativní základ pro podporu z fondů EU tvoří šest nových nařízení Evropské komise. Koordinace obsahu veškerých nařízení spadá v ČR pod Ministerstvo pro místní rozvoj. „Jedněmi z nejvýznamnějších kapitol evropského rozpočtu budou fondy zaměřené na podporu politiky soudržnosti, politiky rozvoje venkova a Společné námořní a rybářské politiky. Souhrnně se tyto fondy budou nazývat „**Evropské strukturální a investiční fondy**“. Náplň těchto fondů se oproti jejich současnému zaměření příliš nemění.“²⁹ Účelem výše zmíněných fondů je především splnit strategie stanovené EU a to Strategie pro inteligentní a udržitelný růst. Splnění těchto strategií umožňují jednotlivé programy. Nové programové období dále pokračuje v zaběhnutém systému čerpání z evropských fondů, přičemž na něj navazuje několik nových zásad příkladem:

- „Rozšíření fondů a jejich nasměrování k naplňování cílů strategie EU 2020,
- zavedení Dohody o partnerství,
- snížení počtu cílů na 2 - Investice pro růst a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce,
- vyšší měřitelnost přínosu podpořených operací (důraz na plnění stanovených indikátorů);
- finanční závislost na rychlosti a kvalitě čerpání (výkonnostní rámec);

²⁸ DUŠEK, Jiří. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2010. 294 s. ISBN 978-80-86708-94-2. s. 49-50

²⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Příprava období 2014-2020*. [online]. 18.5. 2011. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU>

- vyšší míra uplatnění územně specifického přístupu a využití integrovaných nástrojů;
- zpřísnění pravidel pro vyplácení záloh členským státům a další.³⁰

Evropský sociální fond v ČR

Na programovém období 2014-2020 MMR stejně jako v předešlých obdobích spolupracuje v rámci operačních programů s několika dalšími institucemi, které jsou na národní tak i na regionální úrovni. Jedním z programů pro čerpání peněžních prostředků z Evropského sociálního fondu je operační program Zaměstnanost, který spadá pod MPSV a je na něj vyčleněno cca 70 mld. Kč.

Oblasti operačního programu Zaměstnanost

- „Podpora zaměstnanosti,
- rovných příležitostí žen a mužů,
- adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů,
- dalšího vzdělávání,
- sociálního začleňování a boje s chudobou,
- modernizace veřejné správy a veřejných služeb a
- podpory mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování a veřejné správy.“³¹

2.2.4 Regionální politika v ČR

Institute národní i regionální politiky ČR zajišťují rovnoměrný rozvoj daných území státu a usilují o rozvoj hospodářského potenciálu země. „Cílem úsilí je, aby vývoj v celém státě i v úrovních regionů byl proporcionální, nekrizový, byla vytvořena rovnost šancí regionů a byl plnohodnotně využíván jejich demografický, hospodářský, přírodní případně i jiný potenciál.“³²

³⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Příprava období 2014-2020*. [online]. 18.5. 2011. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU>

³¹ EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND V ČR. *OP zaměstnanost 2014-2020*. [online]. 18.5. 2011. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/op-zamestnanost-2014-2020>

³² WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 398

Členění ČR z územního hlediska

„Od 1. 1. 2008 je systém statistické klasifikace územních struktur v České republice v souladu se systémem Eurostatu rozdělen na dvě části:

- klasifikace CZ-NUTS
- systém LAU (Local Administrative Units)

Klasifikace CZ-NUTS, zřízená Eurostatem, popisuje územní struktury do úrovně krajů (NUTS 3). Má právní základ v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. (ES) 1059/2003.

Systém LAU je určen zejména pro potřeby statistiky regionů. Na rozdíl od systému NUTS, který je postaven na právním základě, LAU legislativní oporu nemá. Z hlediska statistiky mají LAU závazný charakter. Oba statistické systémy, CZ-NUTS a LAU, jsou vzájemně propojeny vazbami.³³ V současnosti je ČR rozdělena na:

- NUTS 0 - stát ČR,
- NUTS I - území ČR,
- NUTS II - regiony soudržnosti, jedná se o 8 sdružených krajů (Praha, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava, Moravskoslezsko),
- NUTS III - 14 krajů,
- LAU - 76 okresů + hl. město Praha,
- LAU 2 - 6253 obcí včetně 5 vojenských újezdů

z nichž je 393 pověřených obcí a 205 obcí s rozšířenou působností.³⁴

2.3 Znalosti v regionálním rozvoji

Regionální teoretické koncepce, na jejichž základě jsou založeny endogenní koncepce rozvoje, spadají do institucionální ekonomie. „Institucionálním přístupem k RR rozumíme budování institucí jakožto systému pravidel a vztahů, tak i organizací, které je určitým způsobem formálně zastřešují a řídí.“³⁵ Za jeden z nejdůležitějších faktorů zajišťující růst a vyšší úroveň života v regionu jsou v současné době považovány znalosti. Proč jsou

³³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Číselník okresů*. [online]. 13.4. 2012. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/ciselnik_okresu_lau1_nuts_2008

³⁴ GROSPÍČ, Jiří et al. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7380-086-4. s. 155-156

³⁵ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 97

pro region tak významné? „Využívání znalostí vede k růstu výnosů z rozsahu, které mohou podmiňovat konkurenceschopnost. Tyto skutečnosti vycházejí z nové teorie růstu, která nepovažuje technický pokrok za exogenní faktor, ale naopak, růst produktivity ostatních výrobních faktorů může být vysvětlený jako výsledek interních inovačních aktivit nebo zvyšování kvalifikace pracovní síly.“³⁶

Jak jsme již výše uvedli, endogenní koncepce podporuje jako důležitý prvek rozvoje znalostní ekonomiku. Proto se nyní zaměříme podrobněji právě na jeden z hlavních faktorů rozvoje. Faktor jako soubor nasbíraných znalostí a zkušeností lze rozdělit na dvě dimenze:

➤ **Explicitní dimenze**

Jedná se o standardizované znalosti, které se dají dle určitého postupu naučit a zapamatovat. Znalost je vyjádřena pomocí písma, jazyka, matematické formulace, obrázku nebo digitálního záznamu. Tyto znalosti lze bez větších problémů snadno předat dál k někomu dalšímu. Znalosti lze evidovat a uskladnit v informačních systémech v podobě dat. Jedná se o databáze kartotéky nebo pouhé diáře.

➤ **Tacitní znalost**

Jedná se o souhrn zkušeností, dovedností, pravidel, principů, intuice a osobních představ člověka nebo skupiny lidí. Tyto znalosti nelze získat dle určitého návodu, jsou vždy spojeny s aktivitami, postupy, nápady a emocemi člověka nebo skupiny. Tyto znalosti se vyznačují vysokým osobním charakterem a člověk, který je vlastní, si nemusí vždy uvědomit, že je vlastní. Jsou jen těžko napodobitelné, proto je nelze ukrást a uvádět za vlastní. Z tohoto důvodu se pro podniky stávají velmi přínosné.

Dále rozdělujeme znalosti na typy:

- Co - znalosti zabývající se konkrétními fakty,
- proč - znalosti zabývající se příčinami, pravidly organizace a fungováním přírody,
- jak – jedná se o schopnosti něco dělat, komunikovat dál předávat znalosti,
- kdo – schopnost informovat se o tom kdo co zná, umí udělat a má dovednosti.

„V současnosti vzniká velké množství znalostí jak na teoretické, tak na praktické úrovni. Zájem je především o techniku a využívání vědeckých poznatků v praxi. Zformovalo se nové

³⁶ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 103

pojetí vzdělávání, značně orientované na počítačovou gramotnost, ekologickou výchovu a celoživotní učení.“³⁷

Znalostní ekonomika zkoumá prostředí dle několika koncepcí:

➤ **Inovativní prostředí**

Jedná se o koncepci vytvořenou na bázi předpokladu, že firma není na trhu sama a tudíž inovuje neizolovaně jako součást v daném prostředí, ve kterém se nachází. Schopnosti firmy inovovat se odvíjí od prostředí, které ji obklopuje a proto je důležitá schopnost učit se od okolních subjektů v prostoru.

➤ **Průmyslové okresky**

Pod souslovím průmyslové okresky se skrývají malé firmy, nashromážděné na malém prostoru. Firmy se zaměřují na dělbu práce, konkrétně se specializují na určitou oblast výrobního procesu. V tomto odvětví existuje silná vazba mezi jednotlivými podniky. Ty si vzájemně důvěřují a typická je zde vlastnost - reciprocita.

➤ **Lokalizované produkční systémy**

Zkoumá industrializování v městských částech s vědeckým potenciálem. Jsou zde charakteristické uchovalosti po řemeslných tradicích. Důležitou roli hraje souhra mezi místním a globálním rozvojovým procesem.

➤ **Nové průmyslové prostory**

Tato koncepce ukončila masovou výrobu a firmy se zaměřují na dělbu práce a do popředí se dostávají technologické změny. Zde je kladen důraz na schopnosti umět se přizpůsobit prostředí. Pokud firmy disponují těmito schopnostmi, mohou se aktivně zapojit do vytváření a řízení vzniku inovací.

➤ **Inovační klastry**

„V rámci této koncepce se zaměřovali na analýzu inovativních regionů“³⁸,

➤ **Regionální inovační systémy**

Znalosti jsou v této koncepci výsledkem kolektivního procesu. Je charakteristický kumulací, rostoucími výnosy z rozsahu. Zahrnuje jak technologický tak k němu nadřazený organizační proces.

➤ **Učící se regiony**

Patří k nejmladším teoriím RR. Jedná se o systematické analyzování postupů učení a najít v regionu nové udržitelné dovednosti a znalosti. Nejpodstatnějším prvkem je

³⁷ KISK. *Znalost* [online]. 18.5. 2011. [cit. 2014-02-17]. Dostupné z: <http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Znalost>

³⁸ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 104

zde interaktivní inovační proces a vliv institucí a společenského chování na vznik inovací. Hlavním zdrojem rozvoje jsou znalosti a způsob zdokonalování se učení, proto je žádoucí investovat do vzdělání a vědy a výzkumu. Prostřednictvím dělby práce, specializace a shromažďování znalostí dochází ke kolektivnímu učení v regionech a předávání si odborných znalostí a know-how v technologických postupech.

2.4 Inovace v regionálním rozvoji

Nezastupitelnou roli v rozvoji mají také inovace. Tento rozvojový faktor vznikl jako podnět ke stále více zesilující konkurenci v tržní ekonomice. „Inovační systémy, které působí na daném území, tvoří jeho inovační kapacitu a určují jeho výkonnost, což se promítá do jeho konkurenceschopnosti a ve svém důsledku do životní úrovně a zaměstnanosti.“³⁹ Podniky proto na tuto situaci reagují pomocí zavádění změn v řízení, změn v činnostech organizace, upravují pracovní podmínky a rozšiřují své dovednosti, zaměřují se na vznik nových pracovních metod ve výrobě a distribuci výrobků a služeb. Důraz je zde kladen na výsledek celého procesu inovace. Je tedy zcela nutné, aby byla inovace co nejlépe navržena a splnila tak daný účel. Inovace jsou klasifikovány na:

- Výrobní - kdy dochází k začlenění nového nebo vylepšení stávajícího produktu,
- procesní - dochází k technologickým změnám v systému,
- organizační - změna organizace práce.

Jedná se o dynamický proces, do kterého patří veškeré uskutečněné činnosti od pouhého vzniku myšlenky, nápadu až po samotné realizace a uvedení produktu nebo služby na trh. Inovační proces je rozdělen do třech částí:

Invence → Inovace → Difúze → Adopce

Fáze invence zahrnuje moment, kdy inventor dostane nápad a vynalezne nový produkt a inovátor uskuteční jeho vznik. Druhou fází je adaptace, kdy dochází ke komerčnímu využití inovace. Aby nezůstalo jen u nápadu, je potřeba inovaci umět využít, vědět jak ji propagovat a umět jí prodat. Poslední částí je uvedení nového produktu z inovačního centra na trh. Inovaci je třeba dále rozšiřovat po celém území a tak přispět tak k jeho rozvoji.

„Úloha regionů v ekonomickém rozvoji, která byla potvrzena řadou úspěšných iniciativ v RR právě v oblastech podpory inovací a šíření inovací, zaznamenala koncem

³⁹ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 297

minulého století posun od přístupu inovačního systému z národní úrovně na regionální úroveň.⁴⁰ Pro příhodné vytváření inovací v daném regionu je důležité, aby zde byl dostatečný přístup na trh, dostatečně mnoho dodavatelů komponentního zboží a služeb. Dále by se na území měly nacházet technické a ekonomické univerzity, výzkumná střediska, vysoce kvalifikovaná pracovní síla a specifické znalosti, poradenská střediska, podniky nabízející technické a ekonomické služby, dále zde musí být dostatečná technická infrastruktura aj.

Ne vždy ale dochází k rozvoji inovací, naopak pokud se v regionu vyskytují nepříznivé faktory, mohou následně zapříčinit zpomalení či zabránění vzniku inovací. Mezi tyto faktory patří např. nedostatek vysoce kvalifikované pracovní síly, nedostatek specifických znalostí a dovedností, vysoké inovační náklady či malá nedostatečná poptávka. „Implikace pro regionální politiku lze shrnout pod paradigma „spolupráce a inovace“, tj, napomoci vzájemné interakci a učení aktérů – investice do vzdělání, podpora institucí vědy a výzkumu, snaha o získání vysoce kvalifikovaných odborníků a talentů, posílení jejich neformálních kontaktů s univerzitami a výzkumnými ústavy. Všechny tyto prvky jsou v současnosti považovány za základní kostru regionálních inovačních systémů.“⁴¹

Shrnutí kapitoly

První kapitola práce se zabývala problematikou a atributy RR, základními definicemi, charakteristikami jednotlivých prvků a hlavním nástrojem rozvoje a to RP. Dále se blíže zaměřuje na vysvětlení pojmů znalostí a inovací, tedy v dnešní době jedny z nejdůležitějších faktorů endogenní koncepce RR. Aby se regiony mohly dále rozvíjet, je potřeba, aby plně využívaly vysoce kvalifikovanou pracovní sílu, v současnosti nenahraditelný zdroj rozvoje. Kapitola charakterizuje významnost pojmů znalostí a inovací. Tyto důležité prvky rozvoje nevzniknou bez odborných znalostí a bez vedení kvalifikovaných lidí. Proto se práce v dalších kapitolách zabývá potenciálem vysoko kvalifikované pracovní síly a to konkrétně v rámci vybraného regionu Moravskoslezský kraj.

⁴⁰ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (výchozí podmínky regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 297

⁴¹ WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (výchozí podmínky regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0. s. 270

3 Úloha vzdělání v regionálním rozvoji

„Má-li se člověk stát člověkem, musí se vzdělat.“

Jan Amos Komenský

Druhá kapitola je zaměřena na vysvětlení spojitostí vzdělání na univerzitách, kvalifikované pracovní síly a znalostí na RR. Následně jsou zde uvedeny stručné charakteristiky dvou vybraných fakult dvou VŠ. Další součástí kapitoly je charakteristika zvolené metodiky, využití v praktické části. Nakonec kapitola stručně charakterizuje MSK, region a dle vybraných ukazatelů ilustruje vývoj ekonomiky v kraji .

3.1 Vysokoškolské vzdělání jako rozvojový činitel

Za jedny z nejdůležitějších rozvojových činitelů jsou v současnosti považovány vzdělání a informace. „Výsledkem teoretických debat první poloviny 90 let 20. století byla shoda v tom, že zdrojem konkurenceschopnosti pro nadcházející 21. století jsou vědomosti, schopnosti učit se a vytvářet kulturní klima, které napomáhá inovacím a novým způsobům interpretace reality.“⁴² Za podstatný vstupní faktor je považována pracovní síla. Regiony se podstatně odlišují počtem a hustotou obyvatel, dynamikou jeho vývoje, kvalifikací a vzdělanostní úrovní pracovních sil (tzv. lidském kapitálu regionu). Je nezbytně nutné, aby si regiony uměly vytvořit a dlouhodobě udržet tento lidský kapitál nutný k dalšímu rozvoji.

Přesně k tomuto účelu jsou využívány univerzity, produkující tento vzdělaný lidský kapitál ve formě studentů a absolventů hledajících si pracovní uplatnění na trhu práce. „Vysoké školy jako nejvyšší článek vzdělávací soustavy jsou unikátní instituce, které se již od svého vzniku koncentrují do měst. Ta je tradičně podporovala, protože jim zajišťovaly přísun vzdělaných lidí a zvyšovaly jejich prestiž. To s sebou nese nutnost zahrnout tento fakt do strategických úvah při plánování dalšího rozvoje těchto měst.“⁴³

Rozvoji ekonomiky regionu prospívá pouhá existence vysokých škol, které do regionu lákají studenty, (budoucí absolventy hledající si v regionu práci), odborně kvalifikované lidi na posty profesorů, vědeckých pracovníků, externích specialistů atd., kteří dále do regionu přilákají své známé, rodinu a dochází tak k předávání znalostí. Všichni pak pomáhají

⁴² BLAŽEK, Jiří. *Teorie regionálního rozvoje :nástin, kritika, implementace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.s. 190

⁴³ ZVARA Jan et al. *Vysoké školy jako aktér regionálního rozvoje*. [online]. Masarykova univerzita [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/41725568/16_2013.pdf

ekonomickému rozvoji v podobě odvádění daní a poplatků a zvyšování poptávky po výrobcích a službách v kraji. Aby se zde usadili a zůstali žít, musí se region snažit nabízet kvalitní životní podmínky, bohatý kulturní program a možnosti jak trávit volný čas, aby byl schopen si dlouhodobě udržet kvalifikovanou pracovní sílu, což se v současném globálním světě stává díky migraci stále náročnějším úkolem.

K rozvoji je důležité poskytnout lidem kvalitní vzdělání. Univerzity musí být schopné nabídnout zajímavé a perspektivní studijní obory, po kterých je poptávka na trhu práce, aby tak absolventi byli po vystudování schopni se začlenit do pracovního procesu a využít svůj znalostní kapitál a svoji kreativitu při tvorbě inovací. Přítomnost talentovaných a odborně kvalifikovaných pracovníků činí region atraktivnější z hlediska investorů, kteří budou investovat do regionu např. vznikem nových firem nebo rozšířením stávajících. Univerzity tudíž velkým dílem přispívají k rozvoji regionu, jak je shrnuto níže ve vytvořeném schématu.

Univerzity → kvalifikovaná pracovní síla → znalosti → kreativita → inovace
→ regionální rozvoj

Přístupy k vysokoškolskému prostředí

„Existují tři základní přístupy zkoumání vysokých škol a vysokoškolského prostředí, které se pak spojují v pohledu na univerzity jako aktéry RR.

- Vysoká škola jako součást systému vzdělávání,
- vysoká škola jako ekonomický subjekt,
- vysoká škola jako společenství lidí, především studentů“⁴⁴ (zkoumaný faktor).

3.1.1 Vývoj vysokoškolského vzdělání v regionálním rozvoji

Vysokoškolské vzdělání se začalo rozvíjet a procházet změnami v poválečném období 2. světové války. Vznikaly nové instituce, které se především zaměřovaly na snížení regionálních rozdílů. Prostřednictvím zvyšování počtu studentů rapidně rostly příležitosti k přijetí i pro širší okruh uchazečů.

Tyto změny podmiňovaly ke vzniku nových vysokých škol či rozšiřování stávajících o nové fakulty, nové studijní programy a obory nebo úprava dosavadních. Protože došlo

⁴⁴ ZVARA Jan et al. *Vysoké školy jako aktér regionálního rozvoje*. [online]. Masarykova univerzita [cit. 2014-03-17]. s. 129. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/41725568/16_2013.pdf

k masivnímu nárůstu počtu studentů a vysokoškolských pracovníků, musely se jednotlivé regiony vypořádat s problémy s těmito změnami spojenými např.: nutnost zajistit kapacity ubytovacích zařízení pro studenty nebo dostupnost hromadné městské dopravy od studentských ubytoven k sídlu univerzit.

Na konci 70. let došlo k prohloubení problémů týkajících se financování univerzit, neefektivní RP ve vztahu k jednotlivým univerzitám. Také deindustrializace s sebou přinesla nepříznivé dopady nejen na průmyslové instituce, ale také na univerzity v dané lokalitě, zaměřené především na studia průmyslových oborů. Došlo k úbytku univerzit v postiženém regionu, což mělo také za následek ekonomický úpadek v regionu.

Obrat nastal v 80. letech, kdy nastoupila konzervativní politika státu. Finanční prostředky ze státního rozpočtu začaly být jednotlivým univerzitám rozdělovány podle jejich kvality a univerzity tedy začaly spolupracovat a těžit prostředky ze soukromých institucí.

„Ve městech se silným zastoupením upadajících průmyslových odvětví byl podporován rozvoj vysokoškolských oborů zaměřených na progresivní průmysl. Zatímco v předchozím období viděly místní instituce přínos vysokých škol především v přílivu státních peněz a příchodu mladých lidí, nyní se jejich pozornost obrátila na oblast spolupráce s privátním sektorem. Vysoké školství se tak stává důležitou součástí ekonomického rozvoje měst.“⁴⁵

V současnosti z důvodu globalizace a tím zvyšujících se schopností konkurence jsou univerzity chápány jako podnikatelské instituce. Snaží se mezi sebou navzájem konkurovat v získání peněžních prostředků nejen ze státního rozpočtu, ale i nestátních institucí. Do popředí se dostávají inovace a aplikovaný výzkum. Studium se zaměřuje na propojení teorie s praxí a snaží se tak zvýšit konkurenceschopnosti absolventů na trhu práce. Dále je také zaměřeno na podporu celoživotního vzdělávání. „V 90. letech 20. stol. je vytvořen jednotný systém vysokoškolského vzdělávání, který má vést k zatraktivnění studia, vyšší mobilitě studentů a větší konkurenceschopnosti absolventů na trhu práce jako jeden z hlavních prostředků k dosažení cíle dlouhodobých strategií Evropské unie, především Evropy 2020.“⁴⁶

Nejvýraznější změny ve vysokoškolském systému nastaly v ČR od roku 1989, tedy na konci komunismu. V posledních 20-ti letech došlo k výraznému nárůstu vysokoškolských

⁴⁵ ZVARA Jan et al. *Vysoké školy jako aktér regionálního rozvoje*. [online]. Masarykova univerzita [cit. 2014-03-17]. s.130. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/41725568/16_2013.pdf

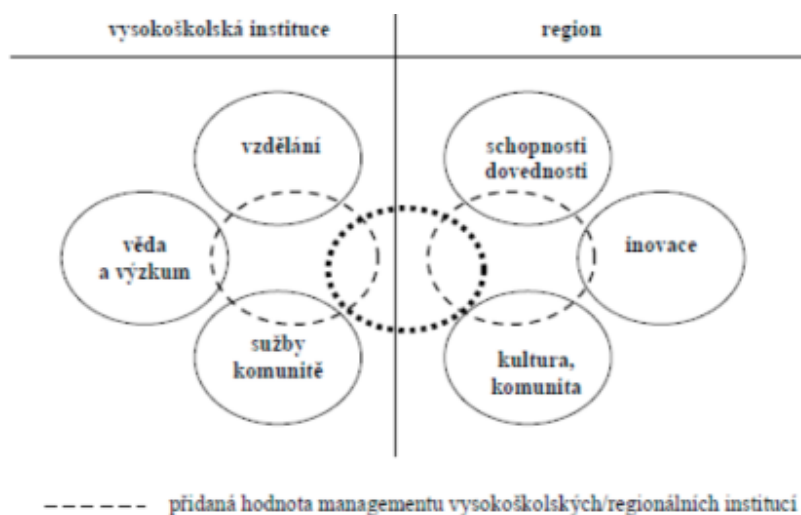
⁴⁶ ZVARA Jan et al. *Vysoké školy jako aktér regionálního rozvoje*. [online]. Masarykova univerzita [cit. 2014-03-20]. s. 130. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/41725568/16_2013.pdf

studentů, ke kterému také přispěl od roku 1999 rozmach rozvíjejících se sítí soukromých vysokých škol.

3.1.2 Vysokoškolské instituce v regionální struktuře

Obrázek viz. níže zobrazuje propojení třech základních funkcí univerzit - vzdělání, věda a výzkum a služby komunitě. Na základě tohoto propojení by měla vzniknout jednotná struktura regionu, jejímž cílem je překonávat překážky bránící rozvoji a podporovat vznik inovací, kulturního zázemí a předávání si znalostí. Klíčem k úspěšné konkurenceschopnosti regionu je tzv.: „Triple helix“, spočívající na vzájemné spolupráci veřejného sektoru, soukromého sektoru a univerzit s jejich výzkumnými pracovišti). „V ideálním případě by tedy měla vzniknout síť vazeb, která propojuje všechny místní aktéry a pomáhá při rozvoji celého regionu či města.“⁴⁷

Obrázek 1. Vysokoškolské instituce v regionu

Zdroj: ZVARA Jan et al. *Vysoké školy jako aktér regionálního rozvoje*. Dostupné https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/41725568/16_2013.pdf

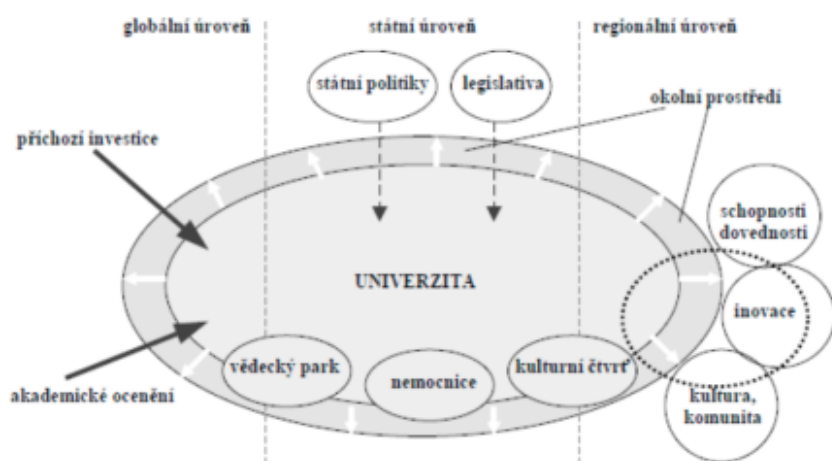
3.1.3 Víceúrovňový model vysokoškolských institucí v regionální struktuře

Vysoké školy nespolupracují pouze s institucemi na regionální úrovni, ale i vyššími úrovněmi jak lze vidět na obrázku. Státní úroveň zde působí prostřednictvím státních orgánů a státní politiky - školské, hospodářské, regionální a jiné. Dále působí na celostátní úrovni, kde je účinný legislativní rámec s platnými zákony. „Z globální úrovně je univerzitní

⁴⁷ ZVARA Jan et al. *Vysoké školy jako aktér regionálního rozvoje*. [online]. Masarykova univerzita [cit. 2014-03-22]. s. 130. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/41725568/16_2013.pdf

prostředí pod vlivem mezinárodní akademické komunity, která hodnotí prestiž jednotlivých institucí. Tyto vazby posilují další subjekty ať už přímo či nepřímo závislé na vysokoškolském sektoru, jako jsou vědecké parky, univerzitní nemocnice nebo kulturní čtvrtě.⁴⁸

Obrázek 2. Víceúrovňový model vysokoškolského zapojení do regionu

Zdroj: ZVARA Jan et al. *Vysoké školy jako aktér regionálního rozvoje*. Dostupné https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/41725568/16_2013.pdf

3.2 Vysokoškolská vzdělanost ve firmách

Ekonomicky smýšlející firmy se orientují na získání konkurenční výhody, a proto se zaměřují na spolupráci s dalšími specializovanými institucemi jako např.: univerzity, výzkumné střediska, specializační podniky i konkurenční organizace, kde chtějí získat kvalifikované odborníky připravené využívat své znalosti ke vzniku nových výrobků a služeb. V tomto případě se nejedná o cenovou konkurenci, kde firmy soutěží v porovnání cen svých výrobků a služeb, ale konkurují si v získání a udržení si vysoce kvalifikovaného lidského kapitálu tedy konkurenci znalostí.

„Koncentrace vysokokvalifikovaných pracovníků snižuje firmám náklady na vyhledávání a získávání pracovní síly a taky výhody z nákladů obětovaných příležitostí v důsledku času, který by museli věnovat zaučení nových pracovníků.“⁴⁹ Některé lokální faktory jsou v rámci určitého prostoru málo mobilní. Zatímco vysoko kvalifikované pracovní

⁴⁸ ZVARA Jan et al. *Vysoké školy jako aktér regionálního rozvoje*. [online]. Masarykova univerzita [cit. 2014-03-25]. s. 132. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/41725568/16_2013.pdf

⁴⁹ BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-362-4. s. 50

síly, vnitrofiremní know-how jsou faktory koncentrované v daném prostoru, nekvalifikované pracovní síly jsou naopak faktorem rozptýleným po celém prostoru.

3.3 Legislativa a dokumenty vysokého školství v ČR

„Základní platný legislativní rámec tvoří zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách. Tato legislativa v souladu s Boloňskou deklarací, která mimo jiné zavádí kreditový systém hodnocení studia a možnosti vzájemného uznávání diplomů.“⁵⁰ MŠMT vypracovává Dlouhodobý záměr ministerstva, který definuje hlavní cíle rozvoje vysokého školství. Dokument představuje součást strategického řízení systému vysokoškolského vzdělávání. „Dlouhodobý záměr ministerstva pro období 2011-2015 je shrnut do tří priorit: Kvalita a relevance, otevřenost a efektivita a financování. Mezi další nástroje ministerstva pro rozvoj vysokých škol patří Operační programy: Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Výzkum a vývoj pro inovace a Fond rozvoje vysokých škol, který je realizován ve spolupráci MŠMT s Radou vysokých škol, .Institucionální rozvojové plány vysokých škol a Rozvojové programy.“⁵¹

3.4 Vysoké školy v kraji

V kraji se nachází 5 vysokých škol: Vysoká škola Báňská - Technická univerzita Ostrava, dále Ostravská univerzita v Ostravě, Slezská univerzita v Opavě, Vysoká škola podnikání Ostrava a Vysoká škola sociálně-správní Havířov. Praktická část práce je zaměřena na analýzu ekonomické fakulty VŠB-TUO a srovná stav s OPF Slezské univerzity. Kapitola proto nyní představuje stručné profily obou vybraných fakult.

3.4.1 Profil VŠB-TU – TUO, Ekonomické fakulty

Ekonomická fakulta VŠB-TUO byla založena před 36 lety, v roce 1977, sídlící v centru Ostravy. Jedná se o čtvrtou nejstarší fakultu univerzity, která nabízí širokou škálu možností výuky. První akademický rok na fakultě studovalo 1180 studentů na denním i dálkovém studiu. Na fakultě působí 15 kateder: katedra ekonomie, managementu, marketingu a obchodu, účetnictví, regionální

⁵⁰ ZVARA Jan et al. *Vysoké školy jako aktér regionálního rozvoje*. [online]. Masarykova univerzita [cit. 2014-03-22]. s. 130. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/41725568/16_2013.pdf

⁵¹ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice*. [online]. 2013-2014 MŠMT. [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/32885/download/>

a environmentální ekonomiky, práva, evropské integrace, ekonomické žurnalistiky, matematických metod v ekonomice, podnikohospodářská, veřejné ekonomiky, financí, aplikované informatiky, národohospodářská a systémového inženýrství, které zastřešují jednotlivé obory ekonomické fakulty. Hlavní budova Ekonomické fakulty se nachází v Ostravě, ale výuka bakalářského stupně studia se uskutečňuje také v Uherském hradišti, Valašském Meziříčí a Šumperku. Fakulta nabízí obory v rámci bakalářského, magisterského ale i doktorského studia. Součástí činnosti fakulty jsou také projekty zabývající se vědou a výzkumem. V rámci zkvalitnění výuky lze zmínit např. projekty z fondu rozvoje vysokých škol: Inovace předmětu Systém národních účtů, Inovace studijního předmětu: Obchodní jednání a společenský protokol nebo Inovace předmětu Finanční politika České republiky. Mezi projekty univerzity podporované z fondů evropských strukturálních fondů patří např.: Inkubátor specialistů regionálního rozvoje aneb inovace univerzitních regionálních studií (2010-2013) nebo Inovace magisterských studijních programů na EkF (2011-2014). Další aktivitou je také spolupráce se zahraničními univerzitami. Prostřednictvím této spolupráce mohou studenti využít možnosti např. programu Erasmus, v rámci kterého mohou vycestovat a vyzkoušet studovat na zahraniční univerzitě ke zdokonalení si svých jazykových dovedností a stát zajímavější než konkurenční absolventi na trhu práce.

3.4.2 Profil SU v Opavě, OPF v Karviné

Obchodně podnikatelská fakulta byla založena před 24 lety, v roce 1990 v Karviné. Spolu s fakultou Filozofickou se tak staly prvními fakultami Slezské univerzity v Opavě. První akademický rok na fakultě studovalo 301 studentů na denním i dálkovém studiu. Na fakultě působí 12 kateder: Katedra ekonomie, Katedra marketingu, managementu a podnikání, cestovního ruchu, financí, účetnictví, matematických metod v ekonomii, informatiky, práva, společenských věd, cizích jazyků a komunikace, tělovýchovných a sportovních aktivit. Fakulta nabízí tři stupně studií, jak bakalářské studium, navazující magisterské a také doktorské. Fakulta také rozvíjí svoji vědeckovýzkumnou činnost a zapojuje se do domácích i zahraničních rozvojových programů a grantů. V současnosti se fakulta podílí na sedmi projektech, z toho tři čerpají finanční prostředky z Grantové agentury ČR, další tři využívají prostředků ze Studentské grantové soutěže SU a jeden využívá prostředky Krajského úřadu z dotačního programu - Podpora vědy a výzkumu Moravskoslezského kraje

Slezská univerzita v Opavě
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné

v roce 2013, projekt: Podpora talentovaných studentů doktorského studia a absolventů tohoto studia na Slezské univerzitě v Opavě.

3.5 Metodika výzkumu

Za účelem splnění cíle práce a zjištění ekonomického vlivu na rozvoji kraje byla využita analýza VŠ ekonomického směru v MSK a následná syntéza zjištěných závěrů. Zjištěné údaje z analýzy stavu fakult z hlediska počtu absolvovaných studentů a z hlediska dlouhodobé nezaměstnanosti absolventů byly následně mezi sebou porovnány. Práce využívá sekundární data zveřejněná ve výročních zprávách obou fakult, dále z oficiálních internetových stránek a databáze absolventů OPF, databáze MPSV a úřadu práce. Primární data byla získána prostřednictvím vypracovaného dotazníku a řízeného rozhovoru. Nyní práce představuje stručný popis vybraných metod.

3.5.1 Analýza a syntéza

Analýza a syntéza patří mezi obecně teoretické metody práce. U analýzy se jedná o rozklad zkoumaného jevu nebo procesu na několik částí, které následně podrobněji zkoumá. Syntéza je protikladem k analýze. Jedná se o skládání neboli spojení zkoumaných částí do jednoho celku. V praxi se setkáváme s používáním obou těchto metod, protože analýza bývá mnohdy nezbytná pro využití syntézy. Práce analyzuje dvě vybrané fakulty ekonomického směru nacházející se v MSK.

3.5.2 Komparace

Také patří mezi nejpoužívanější obecně teoretické metody práce. Komparace představuje srovnání, porovnání. Komparace bude porovnávat vývoj počtu studentů a absolventů dvou vybraných ekonomických fakult a počty dlouhodobě nezaměstnaných absolventů těchto fakult.

3.5.3 Dotazníkové šetření

Ke zjištění mínění studentů na otázky týkající se studia na vysoké škole ekonomického směru, uplatnění jejich studovaného oboru a následného budoucího zaměstnání bylo vybráno dotazování, jako jedna z nejvyužívanějších metod sběru primárních dat. Technikou získání informací byl elektronický dotazník, rozeslaný předem určenému základnímu souboru. Výhodou elektronického dotazníku je anonymita respondentů a možnost získání velkého

množství informací během krátké doby. Naopak nevýhodou je nižší návratnost vyplněných dotazníků.

Přípravná fáze

Pro účely zjištění stanoveného cíle byli v přípravné fázi za základní vzorek vybráni studenti EKF, VŠB-TU v posledním ročníku navazujícího studia, studující v Ostravě. Studenti bakalářského studia nebyli zahrnuti mezi dotazované respondenty z důvodu předpokladu zájmu pokračovat ve studiu. Velikost vzorku byla 673 studentů prezenčního studia EKF, kteří byli osloveni prostřednictvím školního e-mailu, kde jim byl zaslán odkaz na online dotazník.

Pilotáž dotazníkového šetření

Před rozesláním elektronického dotazníku byla provedena pilotáž, kde se odkryly nedostatky a dotazník byl následně upraven. Konkrétně byl dotazník vyplněn dvěma studentkami, přičemž došlo k drobné úpravě ve znění dvou otázek. Zbytek dotazníku byl v pořádku a byl následně po korekci rozeslán.

Realizační fáze

Elektronický dotazník byl vytvořen v rámci účtu Google, kde je možné vytvořit dotazník zcela zdarma. Celkové náklady tudíž byly pouze věnovaný čas. Průzkum probíhal v měsíci březnu, kde bylo prostřednictvím školního emailu rozesláno 673 emailů s odkazem na dotazník, 6 z nich bylo nedoručeno. Dotazník se skládá z 16 otázek týkajících se zjištění zájmu studentů o jejich studovaný obor, cizí jazyky, praxi a zájmu po ukončení studia pracovat v MSK. Celkem odpovědělo 163 oslovených respondentů, lze tedy stanovit po zaokrouhlení 24% návratnost. Veškeré sesbírané údaje byly nadále zpracovány do přehledných tabulek v Excelu, vyhodnoceny a pro lepší znázornění výsledků interpretovány pomocí grafů.

3.5.4 Řízený rozhovor

Rozhovor byl uskutečněn se třemi zaměstnankyněmi německé společnosti Siemens, která působí v Ostravě jako centrum sdílených služeb a nabízí služby v oblasti logistiky, nákupu, účetnictví a lidských zdrojů. Společnost patří k významným zaměstnavatelům v kraji přijímající německy mluvící absolventy na juniorské pozice. Vybrané zaměstnankyně jsou bývalými studentkami EKF VŠB-TUO, které úspěšně ukončily magisterské studium v roce 2013.

3.6 Základní ukazatele Moravskoslezského kraje

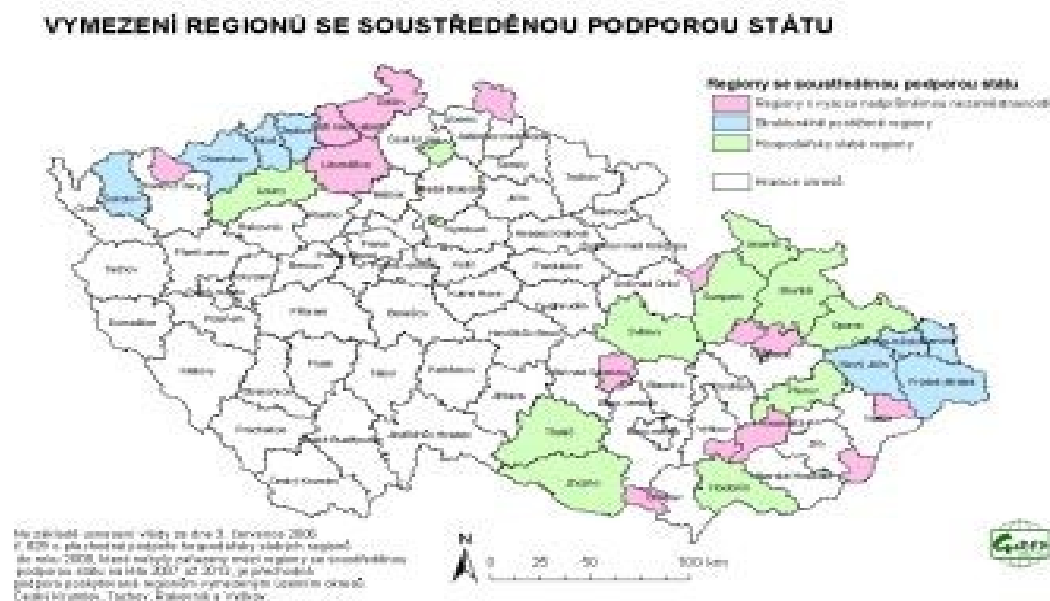
Práce je zaměřena na MSK a zkoumání vlivu univerzit v kraji na ekonomický rozvoj v regionu. „Kraj je vymezen okresy - Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město a je rozdělen na 22 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, do kterých spadá celkem 300 obcí, z toho je 42 měst. Svou rozlohou 5 427 km² zaujímá 6,9 % území celé České republiky a řadí se tak na 6. místo mezi všemi kraji. V kraji se vyskytují bohaté zásoby nerostných surovin - domácí zásoby černého uhlí, dále ložiska zemního plynu a dalších surovin. Příhraniční charakter kraje poskytuje možnosti efektivní spolupráce ve výrobní sféře, rozvoji infrastruktury, v ochraně životního prostředí, v kulturně-vzdělávací činnosti a především v oblasti turistického ruchu.“⁵²

Kraj se potýká s nepříznivými životními podmínkami, přestože se v kraji nachází lesní porosty především v horských oblastech Jeseníků a Beskyd a větší polovinu rozlohy kraje zaujímá zemědělská půda. Naopak lidé žijící ve městech dýchají zamořený vzduch. Problémy se smogem jsou vážné, města jako Ostrava, Karviná nebo Třinec vykazují překročené limity pro znečištění ovzduší (emisní limity). Kraj také dále patří k regionům se soustředěnou podporou státu. Jak znázorňuje obrázek, jedná se o strukturálně postižené regiony např.: Ostrava-město, Karviná nebo Frýdek-Místek. A dále pak hospodářsky slabé regiony např.: Opava nebo Bruntál.

Kraj dlouhodobě bojuje v rámci celorepublikového srovnání s nadprůměrnou nezaměstnaností. V rámci kraje působí jako aktér RR Agentura pro regionální rozvoj, se sídlem v Ostravě. Její náplní jsou aktivity přispívající k rozvoji kraje. Pro současné období je platná Regionální inovační strategie 2010-2020. Ve strategii jsou zahrnuty zejména aktivity na podporu využívání výsledků výzkumu a vývoje v podnikovém sektoru, vzdělávání stávajících i nových výzkumných pracovníků a podpora mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji. V rámci podpory vzdělání se agentura zaměřila na podporu a motivaci lidí ke studiu technických oborů. Pořádá také semináře a přednášky přímo na univerzitách, např.: 21.4. 2014 se uskutečnil na VŠB-TUO, Stavební fakultě seminář na téma „Regenerace lokalit brownfields v MSK“.

⁵² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Charakteristika Moravskoslezského kraje. [online]. 3.1.2014. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_moravskoslezskeho_kraje

Obrázek 3. Regiony se soustředěnou podporou státu

Zdroj:

METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/sub1.html>

3.6.1 Základní ukazatele Moravskoslezského kraje

Závěr kapitoly popisuje rozvoj ekonomiky jako takové a pouze ilustruje její stav v kraji. Pro lepší přehlednost jsou vybrané ekonomické ukazatele za kraj zpracovány v tabulkách a zobrazeny pomocí grafů. Hodnoty kraje čerpané z ČSÚ a RIS jsou vždy uvedeny v porovnání s celorepublikovými hodnotami.

Tabulka 3 Vybrané ukazatele MSK

Počet obyvatel k 30.9.2013	1 223 112
Regionální HDP za rok 2012	392 198 mil. Kč
Disponibilní důchod domácností/1 obyvatele 2012	177 974 Kč
Průměrná mzda 1. -3. čtvrtletí 2013	22 671 Kč
Obecná míra nezaměstnanosti 3. čtvrtletí 2013	9,30%

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Pro lepší nástin stavu a trendů kraje v posledních letech jsou vybrané ukazatele zaznamenány a popsány v rozmezí 5 - 10 let.

Tabulka 4. Stav obyvatel k 31.12 celkem

NUTS/rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	10 381 130	10 467 542	10 506 813	10 532 770	10 505 445	10 516 125
MSK	1 249 897	1 250 255	1 247 373	1 243 220	1 230 613	1 226 602

Zdroj: RIS, vlastní zpracování

3.6.1.1 Migrační saldo

Migrace představuje přemísťování osob v prostoru, spojené se změnou bydliště. Migrační saldo udává rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými osobami za určité období na daném území. Pokud převažuje počet přistěhovalých do regionu, jedná se o pozitivní migrační saldo, tedy migrační přírůstek. V opačném případě, pokud převažuje počet vystěhovalých, jedná se o negativní migrační saldo, tedy migrační úbytek.

Tabulka 5. Migrační saldo

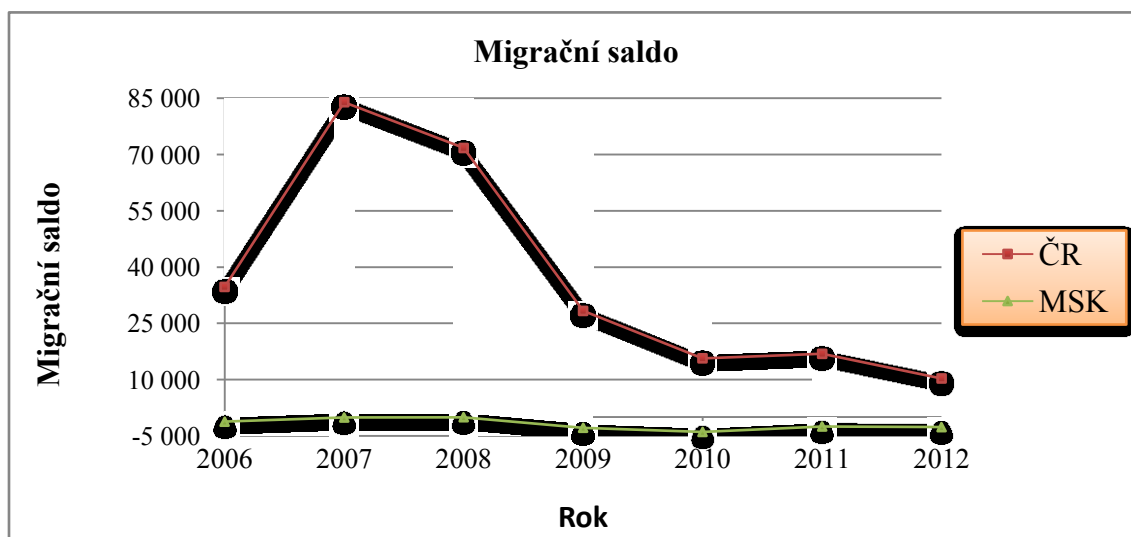
NUTS/rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	34 720	83 945	71 790	28 344	15 648	16 889	10 293
MSK	-1 203	-98	-70	-2 875	-3 959	-2 515	-2 650

Zdroj: RIS, vlastní zpracování

Nejvyšší migrační úbytek ve sledovaném období byl v MSK zaznamenán v letech 2009 a 2010. V rámci srovnání s celostátní úrovní, ČR zaznamenává migrační přírůstek. Ve sledovaném období byl nejvyšší přírůstek v roce 2007.

Příčiny migrace jsou různé. Lidé se přemísťují z důvodů změn v rodinném stavu, změn na trhu práce, změn v sociálním postavení apod.

Graf 1. Migrační saldo

Zdroj: RIS, vlastní zpracování

Ve sledovaném období vykazuje trend migračního salda v MSK relativně stagnující vývoj, přičemž od roku 2009 nastal nárůst migračního úbytku.

3.6.1.2 HDP na 1 obyvatele v Kč

Počty obyvatel v posledních letech nevykazují výrazné výkyvy. V celostátním měřítku počet dosahuje stagnujícího trendu. MSK vykazuje mírné snížení a trend je klesající. Příčinami jsou např.: klesající počet rodičů se dětmi a také úbytek obyvatel z důvodu migrace do jiných regionů.

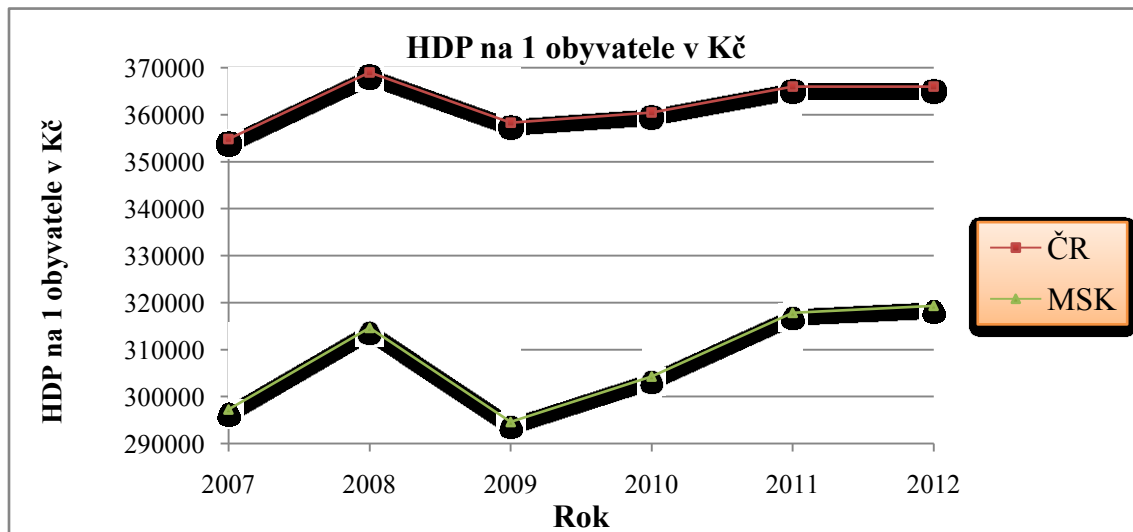
Tabulka 6. HDP na 1 obyvatele v Kč

NUTS/rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	354808	368986	358288	360444	365961	365955
MSK	297281	314644	294621	304290	317835	319314

Zdroj: RIS, vlastní zpracování

HDP patří mezi zásadní ukazatele stavu ekonomiky. V tabulce jsou znázorněny HDP od roku 2007- 2012 přičemž MSK dosáhl nejnižšího HDP/ 1 obyvatele v roce 2009 jako dopad ekonomické recese v roce 2008.

Graf 2. HDP na 1 obyvatele v Kč

Zdroj: RIS, vlastní zpracování

Ukazatel od roku 2007 do roku 2009 kolísá pak, ale nastal obrat a HDP/ 1 obyvatele vykazuje rostoucí trend. U MSK dochází k výraznějšímu nárůstu než trend celorepublikový.

3.6.1.3 Míra registrované nezaměstnanosti v %

Registrovaná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl, zahrnující v čitateli počet neumístěných registrovaných uchazečů o zaměstnání, ve jmenovateli pak součet zaměstnaných, pracujících cizinců podle evidence MPSV a dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání.

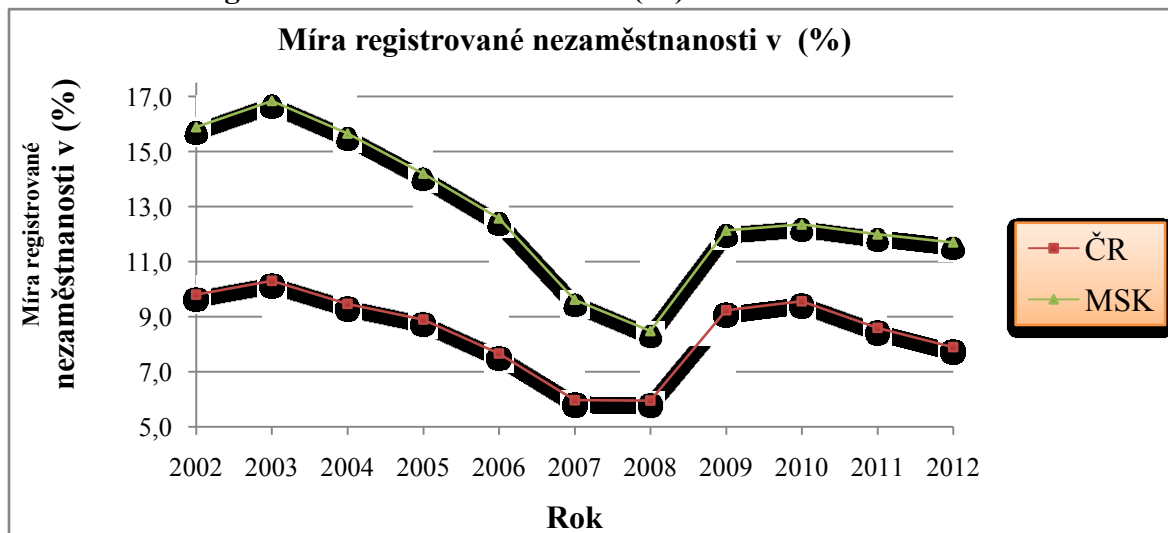
Tabulka 7. Míra registrované nezaměstnanosti v %

NUTS/rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	9,8	10,3	9,5	8,9	7,7	6,0	6,0	9,2	9,6	8,6	7,9
MSK	15,9	16,8	15,7	14,2	12,6	9,6	8,5	12,1	12,4	12,0	11,7

Zdroj: RIS, vlastní zpracování

MSK v celorepublikovém porovnání vykazuje nadprůměrnou míru nezaměstnanosti. Tabulka ukazuje nejvyšší míru nezaměstnanosti, kterou kraj dosáhl v letech 2002 až 2005. Od roku 2006 dochází k poklesu až do roku 2008, kdy se ekonomika ocitla v recesi. Tento stav zapříčinil úpadek některých odvětví, pozastavení provozu podnikajícím subjektům což přineslo opětovný nárůst nezaměstnanosti.

Graf 3. Míra registrované nezaměstnanosti v (%)

Zdroj: RIS, vlastní zpracování

Trend MSK v porovnání s celostátním vykazuje stejný průběh, protože ekonomická recese v roce 2008 postihla všechny části kraje státu. Trendy jsou nejdříve klesající do roku 2008, kde dochází k růstu nezaměstnanosti až do roku 2010, kde nezaměstnanost v MSK opět klesá, jak lze vidět na grafu.

Shrnutí kapitoly

Kapitola popisuje roli univerzitního vzdělání a jeho vlivu na rozvoj kraje. Práce je zaměřena na MSK, problémový region s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti a záporným migračním saldem během posledních let. V kraji se nachází dvě ekonomické fakulty univerzit, produkující vysoce kvalifikovanou pracovní sílu. A právě vysokoškoláci, absolventi univerzit představují znalostní kapitál s dovednostmi přispívat k inovacím, stabilizaci rozvoje kraje, podpory ekonomického růstu. Kraj musí rozvíjet svůj potenciál a přimět potenciální odborné pracovníky, aby zůstali zde v kraji i nadále a zároveň být atraktivní pro investory, společnosti, vstupující do kraje s vizí rozšířit zde své firmy o další sídla. V další kapitole se práce zabývá zjištěním stavu počtu studentů v rámci studia a jejich uplatnitelnost na trhu práce prostřednictvím nezaměstnaných absolventů obou fakult a porovná, jestli kvantita odpovídá kvalitě.

4 Vliv univerzit na rozvoj regionu na příkladu dvou vybraných fakult

Třetí kapitola navazuje na předchozí teoretickou část a zabývá se vyhodnocením v před výzkumné části zvolených metod průzkumů k dosažení cíle. V kapitole je zpracována analýza dvou ekonomických fakult VŠ-EKF a SU-OPF, komparace těchto dvou vybraných fakult a zpracovaný marketingový průzkum prostřednictvím techniky dotazníku a řízeného rozhovoru. Dále závěr kapitoly vyhodnocuje stanoviska vlivu univerzit na MSK a navrhuje případné doporučení ke zlepšení.

Průzkum univerzit

Cílem průzkumu je zjistit stav a vývoj počtu absolventů dvou vybraných ekonomických fakult, kteří představují důležitý potenciál pro ekonomický rozvoj kraje.

4.1 Počty studentů a absolventů EKF

Počty studentů jsou uvedeny vždy k 31.12 ve všech letech.

Tabulka 8. Počet studentů EKF v jednotlivých stupních studia

Stupeň /akadem. rok	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Bakalářský	3 963	4 124	4 410	4 131	3 940
Magisterský	1 733	1 712	2 062	2 136	1 991
Doktorský	331	300	263	263	212
Celkem	6 027	6 136	6 735	6 530	6 143

Zdroj: Výroční zprávy EKF, vlastní zpracování

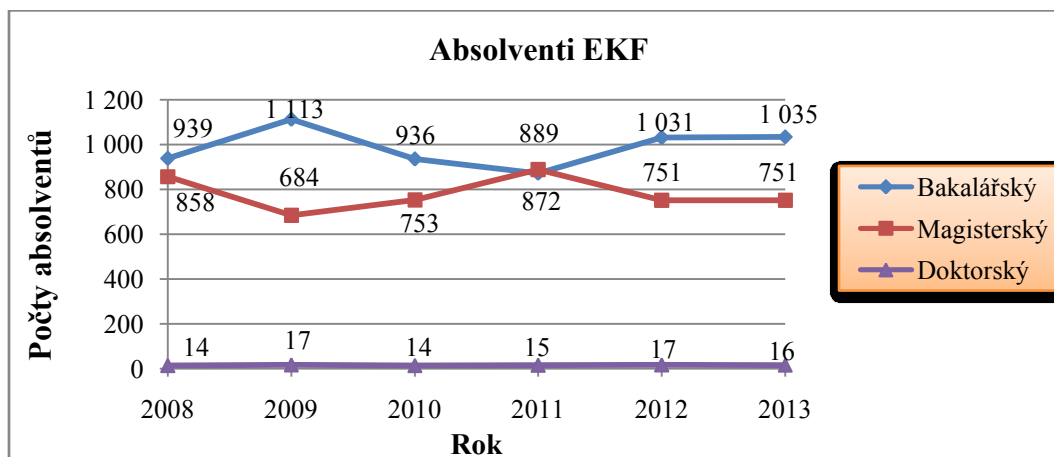
Celkový počet studentů ve všech sledovaných letech přesáhly šest tisíc, přičemž nejvíce studentů je na bakalářském stupni studia. Výuka na EKF v bakalářském stupni studia probíhá i mimo Ostravu a to ve městech Valašské Meziříčí, Šumperk a Uherské Hradiště. Tabulka s přesnými počty studentů pro tyto lokality je uvedena v příloze č. 4.

Tabulka 9. Počet absolventů EKF v jednotlivých stupních studia

Stupeň /akadem. rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bakalářský	939	1 113	936	872	1 031	1 035
Magisterský	858	684	753	889	751	751
Doktorský	14	17	14	15	17	16
Celkem	1 811	1 814	1 703	1 776	1 799	1 802

Zdroj: Výroční zprávy EKF, MPSV, vlastní zpracování

Graf 4. Počet absolventů EKF

Zdroj: Výroční zprávy EKF, vlastní zpracování

Graf znázorňuje kolísavé trendy bakalářského a magisterského stupně, ovšem bez větších výkyvů. Trend doktorského studia je stagnující.

Tabulka 10. Počet absolventů EKF dle jednotlivých oborů bakalářského studia

Program	Obor	2011	2012
Ekonomika a management	Ekonomika a právo v podnikání	54	72
	Marketing a obchod	103	127
	Účetnictví a daně	125	128
	Management	103	112
	Ekonomika podniku	79	99
	Ekonomika cestovního ruchu	50	53
	Sportovní management	57	48
Celkem na programu		571	639
Hospodářská politika a správa	Veřejná ekonomika a správa	76	101
	Eurospráva	50	62
	Národní hospodářství	27	54
	Finance	65	78
	Finance - v angličtině	0	15
	Regionální rozvoj	10	21
	Ekonomická žurnalistika	29	23
Celkem na programu		257	354
Systémové inženýrství a informatika	Aplikovaná informatika	26	29
	Systémové inženýrství a informatika	9	9
	Informační a znalostní management	5	0
Celkem na programu		40	38
KME	Metody řízení a rozhod. v ekonomice	4	0
Absolventi celkem		872	1031

Zdroj: Výroční zprávy EKF, vlastní zpracování

Tabulka 11. Počet absolventů EKF dle jednotlivých oborů magisterského studia

Program	Obor	2011	2012
Ekonomika a management	Ekonomika a právo v podnikání	44	53
	Marketing a obchod	127	109
	Účetnictví a daně	95	85
	Management	137	101
	Ekonomika podniku	133	90
	Sportovní management	34	48
Celkem na programu		570	486
Hospodářská politika a správa	Veřejná ekonomika a správa	78	65
	Eurospráva	58	44
	Národní hospodářství	38	30
	Finance	88	66
	Regionální rozvoj	17	27
	Ekonomika a právo v žurnalistice	19	10
Celkem na programu		298	242
Systémové inženýrství a informatika	Aplikovaná informatika	13	11
	Systémové inženýrství a informatika	8	12
Celkem na programu		21	23
Absolventi celkem		889	751

Zdroj: Výroční zprávy EKF, vlastní zpracování

Nejvíce studentů magisterského studia nastoupilo v roce 2009 do oboru Management s počtem 186 a v roce 2011 absolvovalo 137 studentů o rok později ukončilo studium 101 studentů z počátečních 120. O tento obor je velký zájem z hlediska uplatnění, protože absolventi se mohou ucházet o manažerské posty v různých ekonomických pozicích a pro studenty, kteří nejsou pevně rozhodnutí, kde chtějí pracovat je tento obor snadnou volbou. Vysoký počet absolventů vykazují také obory Ekonomika podniku a Marketing a obchod, zaměřením velmi podobné Managementu. Nejmenší počet absolventů vykazují obory z programu Systémové inženýrství a informatika, tyto obory jsou ovšem více odborně zaměřené a vyžadují větší technické znalosti. Dalším oborem s nízkým počtem absolventů patří Ekonomika a právo v žurnalistice a Regionální rozvoj. O tyto obory není mezi studenty velký zájem, což dokazují počty studentů, kdy do oboru Regionální rozvoj nastoupilo 29 studentů v roce 2009 a úspěšně dokončilo 17 v roce 2011 a v roce 2012 ukončilo 27 z počátečních 39 studentů. Do oboru Ekonomika a právo v žurnalistice nastoupilo 28 studentů v roce 2009 a v roce 2011 ukončilo 19 a v roce 2012 absolvovalo studium 10 z počátečních 12 studentů.

4.2 Počty studentů a absolventů OPF

Počty studentů jsou uvedeny vždy k 31.10 ve všech letech.

Tabulka 12. Počet studentů OPF v jednotlivých stupních studia

Stupeň /akadem. rok	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Bakalářský	2 774	3 029	3 255	3 206	3 134
Magisterský	573	785	1 149	1 018	1 096
Doktorský	58	110	128	146	137
Celkem	3 405	3 924	4 532	4 370	4 367

Zdroj: Výroční zprávy OPF, vlastní zpracování

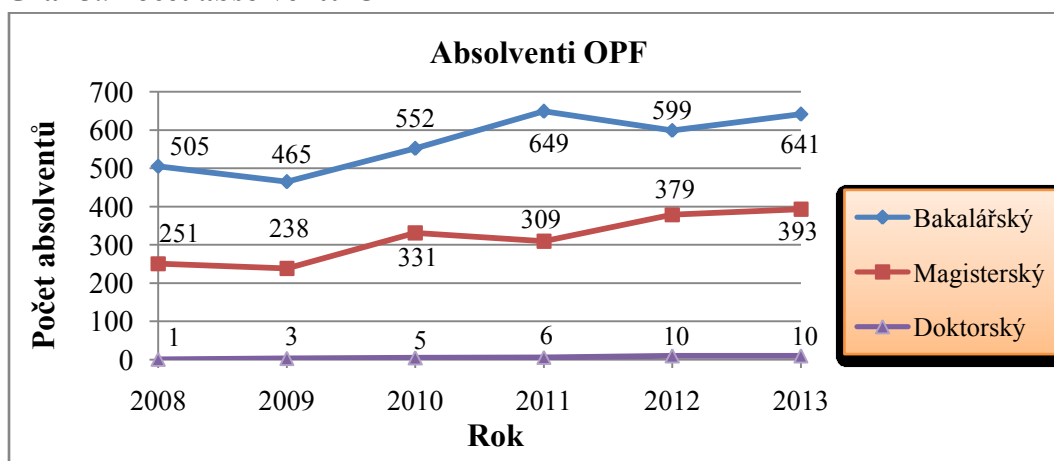
Celkový počet studentů ve všech sledovaných letech přesáhl čtyři tisíce, přičemž nejvíce studentů je na bakalářském stupni studia. Od roku 2007 lze vidět rapidní nárůst zájmu o doktorské studium až na dvojnásobek.

Tabulka 13. Počet absolventů OPF v jednotlivých stupních studia

Stupeň /akadem. rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bakalářský	505	465	552	649	599	641
Magisterský	251	238	331	309	379	393
Doktorský	1	3	5	6	10	10
Celkem	757	706	888	964	988	1 044

Zdroj: Výroční zprávy OPF, vlastní zpracování

Graf 5. Počet absolventů OPF

Zdroj: Výroční zprávy OPF, vlastní zpracování

Graf znázorňuje rostoucí trendy pro bakalářský i magisterský stupeň studia. Bakalářský v roce 2012 zaznamenal mírné snížení počtu absolventů. Trend doktorského stupně vykazuje stagnující vývoj.

Tabulka 14. Počet absolventů OPF dle jednotlivých oborů bakalářského studia

Program	Obor	2008	2009	2010
Ekonomika a management	Marketing a management	108	134	136
	Ekonomika podniku v obchodě a službách	101	76	102
	Ekonomika cestovního ruchu	91	44	79
Celkem na programu		300	254	317
Hospodářská politika a správa	Veřejná ekonomika a správa	50	77	93
	Evropská integrace	31	25	24
	Bankovníctví	2	1	0
	Finance	19	19	34
	Sociální management	10	7	14
Celkem na programu		112	129	165
Systémové inženýrství	Systémové inženýrství a informatika	7	10	18
Gastronomie a hotelnictví	Hotelnictví	86	72	52
Absolventi celkem		505	465	552

Zdroj: Výroční zprávy OPF, vlastní zpracování

Tabulka 15. Počet absolventů OPF dle jednotlivých oborů bakalářského studia

Program	Obor	2011	2012
Ekonomika a management	Marketing a management	161	143
	Účetnictví a daně	0	47
	Ekonomika podniku v obchodě a službách	83	67
	Řízení logistiky	0	12
	Ekonomika cestovního ruchu	76	40
Celkem na programu		320	309
Hospodářská politika a správa	Veřejná ekonomika a správa	93	85
	Evropská integrace	33	18
	Bankovníctví	17	19
	Finance	40	11
	Sociální management	23	14
Celkem na programu		206	147
Systémové inženýrství	Systémové inženýrství a informatika	14	31
Gastronomie a hotelnictví	Hotelnictví	109	112
Absolventi celkem		649	599

Zdroj: Výroční zprávy OPF, vlastní zpracování

Tabulka 16. Počet absolventů OPF dle jednotlivých oborů magisterského studia

Program	Obor	2008	2009	2010
Ekonomika a management	Marketing a management	92	76	118
	Ekonomika podniku v obchodě a službách	59	61	135
Celkem na programu		151	137	253
Hospodářská politika a správa	Veřejná ekonomika a správa	35	39	29
	Evropská integrace	5	11	25
	Bankovníctví	11	25	0
	Evropská unie	26	3	0
	Finance	10	10	17
Celkem na programu		87	88	71
Systémové inženýrství	Systémové inženýrství a informatika	13	10	7
Absolventi celkem		251	238	331

Zdroj: Výroční zprávy OPF, vlastní zpracování

Tabulka 17. Počet absolventů OPF dle jednotlivých oborů magisterského studia

Program	Obor	2011	2012
Ekonomika a management	Marketing a management	138	183
	Ekonomika podniku v obchodě a službách	117	129
Celkem na programu		255	312
Hospodářská politika a správa	Veřejná ekonomika a správa	31	32
	Evropská integrace	12	4
	Bankovníctví	0	2
	Finance	7	15
Celkem na programu		50	53
Systémové inženýrství	Systémové inženýrství a informatika	4	14
Absolventi celkem		309	379

Zdroj: Výroční zprávy OPF, vlastní zpracování

V magisterském stupni studia je nejvíce absolventů jednoznačně z oboru Marketing a management a Ekonomika podniku v obchodě a službách. Tyto obory se řadí mezi ty, s nejvyšším počtem absolventů, tudíž lze konstatovat, že jsou pro studenty atraktivní a shledávají toto zaměření uplatnitelné v budoucím pracovním procesu.

MŠMT každým rokem sestavuje vysokým školám návrh na počty studentů, který je vytvořen na základě demografického vývoje v ČR. Každá univerzita se však sama rozhodne kolik studentů přijme do bakalářských programů. Ministerstvo se zaměřilo především na magisterský stupeň studia, a kde chce do roku 2015 snížit počty přijatých studentů.

4.3 Komparace

V rámci **počtu studentů** viz tabulky výše, má EKF přes šest tisíc studentů a OPF dosahuje celkem přes čtyři tisíce studentů. Ve všech třech stupních EKF dosahuje vyšších počtů, z čeho lze soudit, že se více uchazečů hlásí právě na EKF.

Další porovnávacím měřítkem jsou **nabízené obory studia**, které vypovídají o možnostech a atraktivnosti univerzit. EKF nabízela v roce 2011-17 bakalářských, 14 magisterských a 5 doktorských oborů. V současnosti EKF nabízí 13 bakalářských, 12 navazujících a 4 doktorské studia. Zatímco OPF v roce 2011 nabízela 12 bakalářských, 7 magisterských a 1 doktorský obor. V současnosti nabízí 12 bakalářských, 6 navazujících a 1 doktorský obor. EKF tedy ve srovnání dle počtu oborů nabízí větší výběr hlavně v navazujícím a doktorském studiu, tudíž je atraktivnější mezi uchazeči a má více studentů.

V průzkumu zveřejněném v Hospodářských novinách (HN), byly srovnávány ekonomické vysoké školy v ČR za rok 2013. Nejprve byly porovnány podle **procentuální šance na přijetí**. Jak zobrazuje graf v příloze č. 6 na OPF je 78,91% šance k přijetí a na EKF je 76,48% šance k přijetí. Z tohoto vyplývá, že na OPF je 2,43% větší šance k přijetí, jelikož přijímací řízení má nižší bodové kritéria.

Podle **kvality univerzit** skončila OPF na posledním 19 místě, ale EKF na 15. V porovnání je tedy EKF ohodnocena jako univerzita poskytující kvalitnější vzdělání než OPF, přičemž kritéria byla: světovost školy, zájem o školu, absolventi a věda.

Podle pracovního **uplatnění absolventů** skončila EKF na lepším umístění jelikož z 1 802 absolventů bylo v době průzkumu 209 nezaměstnaných v ČR. OPF se umístila s 984 absolventy a 73 nezaměstnanými o čtyři příčky za EKF. Lze tedy shrnout, že EKF ve srovnání s OPF ve všech oblastech srovnání dopadla lépe.

Tabulka 18. Srovnání počtu absolventů EKF a OP

Stupeň studia	Fakulta	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bakalářský	EKF	939	1 113	936	872	1 031	1 035
	OPF	505	465	552	649	599	641
	Rozdíl	434	648	384	223	432	394
Magisterský	EKF	858	684	753	889	751	751
	OPF	251	238	331	309	379	393
	Rozdíl	607	446	422	580	379	358
Doktorský	EKF	14	17	14	15	17	16
	OPF	1	3	5	6	10	10
	Rozdíl	13	14	9	9	7	6

Zdroj: Výroční zprávy, MPSV, vlastní zpracování

Z průzkumu vyplývá, že studenti stále projevují vysoký zájem studovat na ekonomických univerzitách. Při srovnání počtu absolventů EKF a OPF lze konstatovat, že EKF produkuje více absolventů ve všech třech stupních vysokoškolského vzdělání. V porovnání fakult EKF přispěla na rozvoj kraje v minulém roce o 758 absolventů více.

4.3.1 Nezaměstnanost absolventů fakult

Průzkum se zaměřil na zjištění dlouhodobé nezaměstnanosti absolventů obou fakult. Za dlouhodobou nezaměstnanost je považováno, když je absolvent veden na ÚP déle jak 5 měsíců, protože po skončení studia se na ÚP zapíše většina absolventů bez práce. Průměrně jsou absolventi VŠ ekonomického směru v MSK schopni si najít práci během 2 až 3 měsíců od ukončení studií. Za absolventa je v průzkumu považován člověk do 2 let od ukončení studia. Průzkum čerpal data z databáze MPSV, ze sekce nezaměstnanost absolventů, která vychází z evidence ÚP v MSK. Absolventi se hlásí na ÚP dle trvalého bydliště, přičemž někteří studenti zkoumaných fakult mohou mít trvalé bydliště v jiném kraji.

Tabulka 19. Srovnání absolventů EKF a OP vedených na ÚP v MSK

Fakulta/rok	30.9.2011	5 měsíců	30.9.2012	5 měsíců	30.9.2013	5 měsíců
EKF	144	24	156	32	156	68
OPF	49	14	62	20	62	21

Zdroj: MPSV, ÚP, vlastní zpracování

Průzkum sledoval vývoj počtu přihlášených absolventů k 30.9. během let 2011-2013 a dále počet absolventů, kteří byli evidováni na ÚP od 1.5. - 30.9, tedy 5 měsíců. Celkové počty evidovaných absolventů na ÚP byly sečteny za okresy Ostrava, Opava, Bruntál, Nový Jičín, Frýdek-Místek a Karviná. Nejvíce absolventů bylo evidováno v okrese Ostrava-město a Opava.

K 30.9. 2011 bylo celkem v MSK evidováno **144** absolventů z EKF, přičemž se jednalo o 10 s bakalářským, 130 s magisterským a 1 s doktorským vzděláním. V rozmezí od 1.5-30.9 bylo evidováno **24** absolventů, kteří zde byli zapsaní po celou dobu. K 30.9. 2012 ÚP vykazoval celkem **156** zapsaných absolventů EKF, z toho 44 s bakalářským, 121 s magisterským a 5 s doktorským vzděláním. V rozmezí od 1.5-30.9 bylo evidováno **32** absolventů, kteří zde byli zapsaní po celou dobu. K 30.9. 2013 ÚP vykazoval celkem **156** zapsaných absolventů EKF, z toho 21 s bakalářským, 133 s magisterským

a 2 s doktorským vzděláním. V rozmezí od 1.5.-30.9. bylo evidováno **68** absolventů, kteří zde byli zapsaní po celou dobu.

K 30.9. 2011 bylo celkem v MSK evidováno **49** absolventů z OPF, přičemž se jednalo o 23 s bakalářským, 25 s magisterským a 1 s doktorským vzděláním. V rozmezí od 1.5-30.9 byli evidováni **14** absolventů, kteří zde byli zapsaní po celou dobu. K 30.9. 2012 ÚP vykazoval celkem **62** zapsaných absolventů EKF, z toho 25 s bakalářským, 36 s magisterským a 1 s doktorským vzděláním. V rozmezí od 1.5-30.9 byli evidováni **20** absolventů, kteří zde byli zapsaní po celou dobu. K 30.9. 2013 ÚP vykazoval celkem **62** zapsaných absolventů EKF, z toho 23 s bakalářským, 38 s magisterským a 1 s doktorským vzděláním. V rozmezí od 1.5.-30.9. byli evidováni **21** absolventů, kteří zde byli zapsaní po celou dobu.

U EKF bylo nejvíce nezaměstnaných absolventů z oborů Ekonomika podniku a Marketing a obchod jak v bakalářském tak i v magisterském stupni studia. U OPF v bakalářském stupni bylo nejvíce evidovaných absolventů z oborů Marketing a management a Hotelnictví u bakalářského stupně, z oborů Ekonomika podniku v obchodě a službách a Marketing a management u magisterského vzdělání. Celkové počty ukazují, že nejvíce nezaměstnaných absolventů je s magisterským vzděláním. Lze předpokládat, že nižší počty evidovaných bakalářů jsou zapříčiněny tím, že absolventi budou pokračovat v magisterském studiu.

Jak ukazuje vývoj počtu nezaměstnaných absolventů, každým rokem stoupá, přičemž více absolventů vykazuje EKF, což je zapříčiněno celkovým vyšším počtem absolventů. Naopak nižší počty evidovaných absolventů OPF mohou být zapříčiněny tím, že univerzita se nachází více k hranicím sousedních států a je zde vyšší počet převážně slovenských studentů, kteří se po studiu vrátí na Slovensko. V porovnání počtu absolventů a nezaměstnaných absolventů pak lze konstatovat, že EKF více přispívá k rozvoji kraje. Z evidované dlouhodobé nezaměstnanosti lze konstatovat, že více absolventů schopných si najít práci je z EKF.

4.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Cílem průzkumu je zjistit, jak vnímají vysokoškolské vzdělání studenti posledního ročníku magisterského studia, jako budoucí absolventi a vysoce kvalifikovaná pracovní síla na trhu práce a ověřit jejich preference po ukončení vysokoškolského studia. V přípravné fázi byly stanoveny dvě hypotézy. Studenti mají zájem pracovat ve svém studovaném oboru.

Myslí si, že kraj nenabízí dostatek volných pracovních pozic v jejich oboru a nemají tedy zájem po ukončení studia zůstat v kraji.

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, k získání potřebných informací byl sestaven dotazník, protože poskytl sběr většího množství primárních dat než ostatní techniky. Na každou z nich byly uvedeny možnosti výběru. Nyní kapitola vyhodnotí získané odpovědi od 163 respondentů. Výsledky průzkumu jsou nejprve znázorněny v tabulkách, které uvádí absolutní četnosti. Dále jsou výsledky znázorněny v grafech, které uvádějí relativní četnosti vyjádřeny v procentech. Pro zobrazení grafů byl zvolen výsečový typ, který nejlépe znázorňuje procentuální vyváženost odpovědí.

Tabulka 20. k otázce č. 1 Který obor studujete?

<i>Ekonomika a právo v podnikání</i>	12
<i>Ekonomika podniku</i>	29
<i>Management</i>	21
<i>Marketing a obchod</i>	20
<i>Účetnictví a daně</i>	8
<i>Ekonomika a právo v žurnalistice</i>	6
<i>Eurospráva</i>	10
<i>Finance</i>	14
<i>Národní hospodářství</i>	9
<i>Regionální rozvoj</i>	15
<i>Veřejná ekonomika a správa</i>	13
<i>Systémové inženýrství a informatika</i>	2
<i>Aplikovaná informatika</i>	4
Celkem	163

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

První otázka řeší, oborové zastoupení respondentů magisterského stupně vzdělání. Nejpočetnější skupinou byli studenti oborů Ekonomika podniku, Marketing a obchod a Management. Tyto obory patří k nejvíce zastoupeným oborům v rámci počtu studentů.

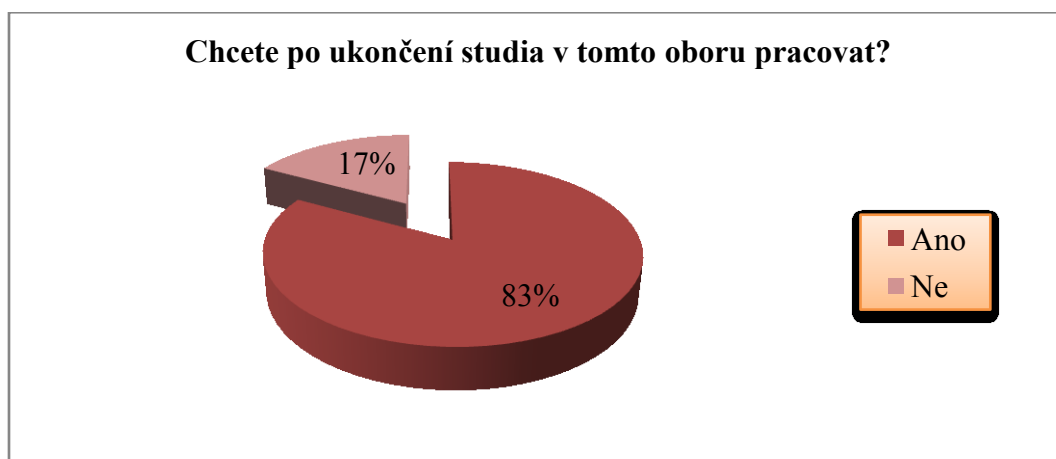
Tabulka 21. k otázce č. 2

<i>Ano</i>	135
<i>Ne</i>	28

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Ve druhé otázce respondenti odpovídali, zda chtějí i po studiích pracovat ve svém vystudovaném oboru. Jak je z tabulky patrné, převažuje odpověď ano a to u 135 dotázaných.

Graf 6. Ukončení studia

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Z grafu vychází, že 87% respondentů chce pracovat ve svém oboru, lze tedy konstatovat, že studenti si vybrali obor, který je zajímavý, baví a chtějí své znalosti nadále využívat i v budoucí práci. Naopak 17% studentů chce po studiu pracovat v jiném oboru, než v jakém nabyli znalosti. Lze tedy konstatovat, že více jak polovina studentů si vybralo perspektivní obory, ve kterých se budou rozvíjet i po pracovní stránce.

Tabulka 22. k otázce č. 3

Ano	112
Ne	51

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Třetí otázka byla zaměřena na názory studentů z pohledu možnosti budoucího uplatnění v jejich oboru v rámci kraje.

Graf 7. Uplatnění v oboru

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Průzkum ukázal, že 69% respondentů shledává kraj za místo, kde je dostatečná nabídka studovaných oborů na trhu práce. Lze tedy konstatovat, že studenti shledávají kraj za perspektivní zázemí pro jejich budoucí kariérní rozvoj. Nejvíce kladných odpovědí zaznamenali respondenti oboru Ekonomika podniku a Marketing a obchod. Naopak nejvíce záporných odpovědí pocházelo z oboru Ekonomika a právo v žurnalistice, kde až na jednoho se všichni respondenti domnívají, že kraj jim nenabízí pracovní uplatnění v jejich oboru.

Tabulka 23. k otázce č. 4

Ano	134
Ne	29

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Čtvrtou otázkou průzkumu bylo, zda se respondenti domnívají, že je v kraji dostatek vysokoškolsky vzdělaných lidí, tedy zda kraj disponuje znalostním kapitálem a je atraktivní pro potencionální investory a zaměstnavatele. Odpověď ano zvolilo 134 respondentů.

Graf 8. Vysokoškolsky vzdělaní lidé

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Graf zobrazuje, že 82% dotázaných shledává, že v kraji se nachází dostatek vysoce vzdělaných lidí a tudíž by poskytl zázemí firmám a všem zaměstnavatelům, kteří by chtěli v kraji založit své podniky. Lze konstatovat, že studenti stále projevují vysoký zájem studovat na ekonomické vysoké škole.

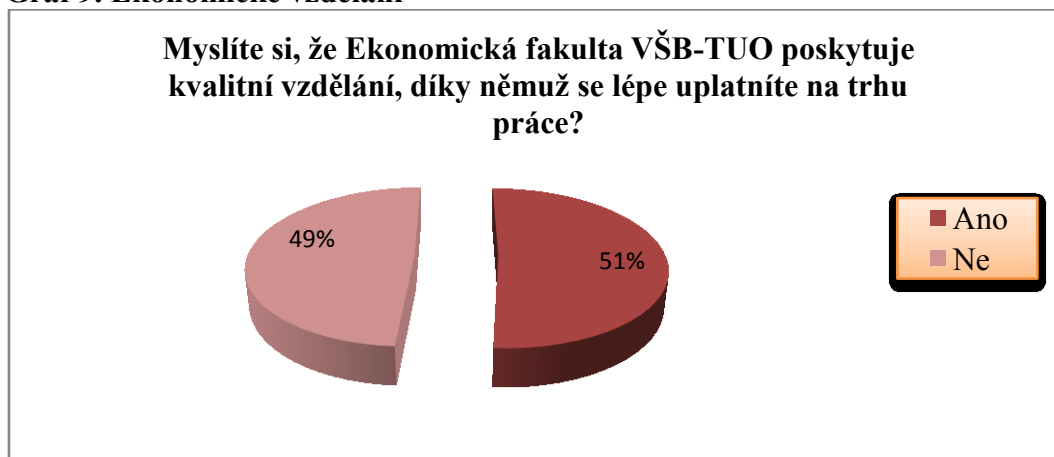
Tabulka 24. k otázce č. 5

Ano	83
Ne	80

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Pátá otázka zkoumá názor studentů spojený s prestiží fakulty na trhu práce a šance na jejich budoucí uplatnění. Průzkum ukázal, že názory studentů jsou docela vyrovnané, přesto více studentů se domnívá, že EKF jim poskytuje kvalitní ekonomické vzdělání, díky němuž budou mít lepší šance uplatnit se na trhu práce.

Graf 9. Ekonomické vzdělání

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Jak z grafu vyplývá, 51% dotázaných shledává EKF za kvalitního poskytovatele vzdělanosti v ekonomickém směru jak vyplývá i z průzkumu Hospodářských novin za VŠB-TU se umístily další 4 fakulty univerzit. Zbýlých 49% se neočekává lepší uplatnění na trhu práce díky dosaženému titulu z EKF. Lze tedy konstatovat, že menší polovina studentů nepokládá EKF za prestižní ekonomickou VŠ jak dokládá grafické srovnání ekonomických univerzit v ČR, kdy EKF skončila na 15 místě. Z průzkumu vychází, že studenti mají podvědomí o celorepublikovém žebříčku umístění univerzit dle kvality.

Tabulka 25. k otázce č. 6

Ano	162
Ne	1

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Otázka č. 6 zkoumá názor studentů na povinné vykonání odborné praxe během studia. Tabulka ukazuje, že 99% respondentů považuje odbornou praxi za důležitou a měla by tudíž být součástí studia. Pouze jeden dotázaný odpověděl, že by odbornou praxi neuvítal jako součást studia. Lze tedy konstatovat, že si studenti uvědomují, že při hledání práce je v současné době kladen důkaz na získané znalosti. Studenti by během studia měli možnost získat užitečné kontakty a možnost navázat spolupráci i mimo rozsah v rámci výuky.

Jak vyplývá i z průzkumu pracovních portálů, praxe je hned po vzdělání druhým žádaným kritériem pro přijetí uchazečů.

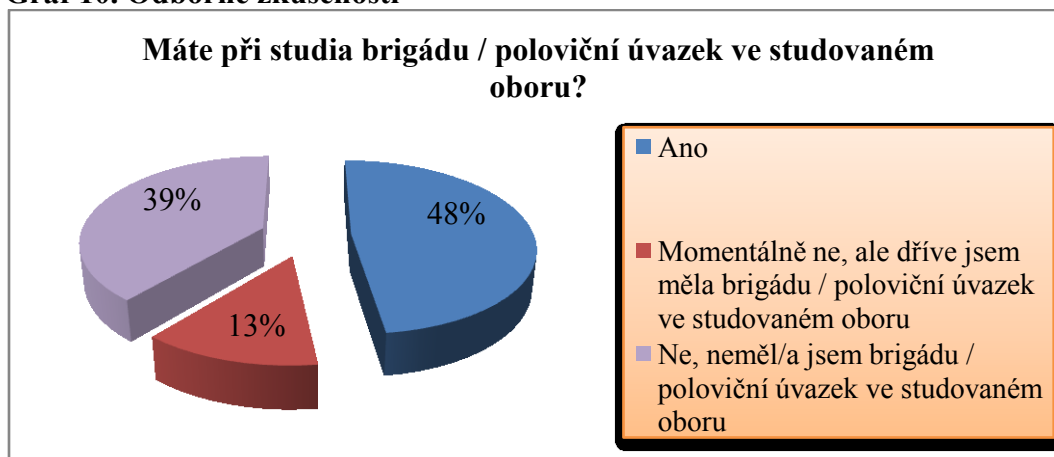
Tabulka 26. k otázce č. 7

<i>Ano</i>	78
<i>Momentálně ne, ale dříve jsem měla brigádu / poloviční úvazek ve studovaném oboru</i>	21
<i>Ne, neměl/a jsem brigádu / poloviční úvazek ve studovaném oboru</i>	64

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Sedmá otázka se zajímala, zda studenti jsou ochotni a mají zájem při studiu, ve svém volném čase pracovat jak brigádně nebo na poloviční úvazek.

Graf 10. Odborné zkušenosti

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Nejvíce respondentů - 48% odpovědělo, že má momentálně brigádu nebo práci na poloviční úvazek odpovídající studovanému oboru. Nejvíce studentů uvedlo tuto možnost z oboru Ekonomika podniku, dále všichni z oboru Účetnictví, ale také Systémové inženýrství a informatika a Aplikovaná informatika nyní pracují. Nejvíce respondentů, kteří dosud ve svém oboru nepracovali je z oboru Finance a Eurospráva. Dalších 13% odpovědělo, že již pracovalo ve svém oboru, ale momentálně práci nemá. A zbylých 39% respondentů, zatím nepracovalo v rámci svého oboru. Lze tedy říci, že studenti, kteří mají zájem a studium jim to časově umožní, se snaží pracovat a získávat zkušenosti mimo vysokoškolské prostředí.

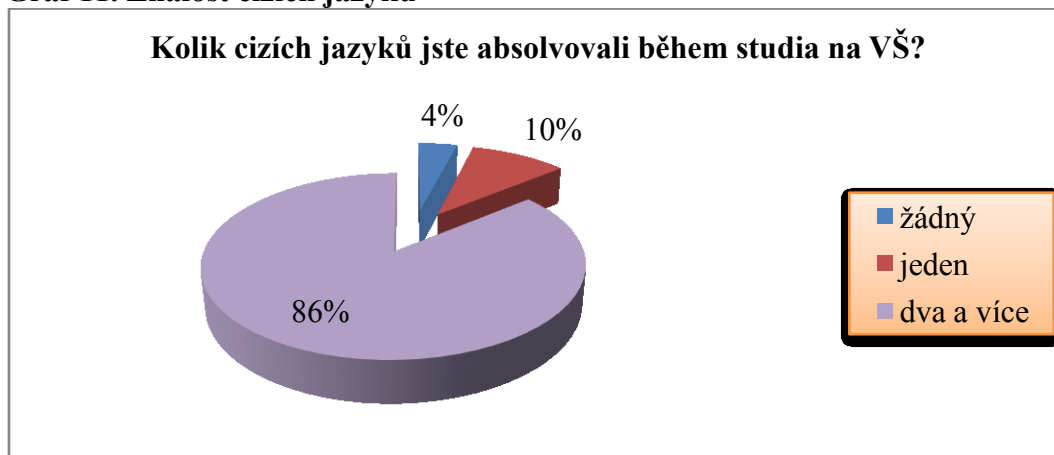
Tabulka 27. k otázce č. 8

<i>žádný</i>	6
<i>jeden</i>	17
<i>dva a více</i>	140

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Znalost cizích jazyků je dnes nezbytnou součástí profilu absolventa VŠ. Proto osmá otázka zjišťovala, zda studenti měli možnost při studiu na univerzitě získat a prohloubit znalosti cizích jazyků. Převažovala zde odpověď, že respondenti studovali dva a více cizích jazyků, pouze 6 respondentů uvedlo, že během studia na univerzitě neabsolvoval žádný kurz cizího jazyka.

Graf 11. Znalost cizích jazyků

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Z průzkumu vyplynulo, že 90% respondentů absolvovalo na univerzitě aspoň jeden cizí jazyk. Průzkum shledal, že fakulta poskytuje dostatečné příležitosti k rozvoji jazykové vybavenosti studentů. Jak uvádí ČSÚ, 56% Evropské populace se dorozumí jedním cizím jazykem, dvěma pak 28% a třemi 11%. Nejrozšířenějším jazykem je angličtina, kterou se kromě rodilých mluvčích dorozumí 38% populace, mezi další studované jazyky patří se 14% němčina a francouzština. ČSÚ dále uvádí, že 32% Evropanů jazyky využívá nejčastěji v práci. Lze tedy konstatovat, že studentům v rámci studia na ekonomické VŠ bylo umožněno připravit se i k práci pro zahraniční firmy, které se usídlují v kraji např.: Siemens s.r.o., OKIN BPO, DHL express, GE Money Bank a jiné.

Tabulka 28. k otázce č. 9

<i>již během studia</i>	92
<i>až po ukončení studia</i>	71

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Dalším bodem zkoumání bylo zjistit, kdy si studenti posledního ročníku magisterského studia začnou hledat práci. Zda začnou již během posledních měsíců studia nebo až po zdárném ukončení. Převažuje odpověď, že si studenti hledají práci již během studia.

Graf 12. Hledání práce

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Možnost již při studiu zvolilo 56% respondentů, z čeho lze konstatovat, že studenti si uvědomují, že hledání práce není jednodenní záležitost. Na pozici odpovídající vysokoškolsky vzdělaným lidem bývají průměrně dvě kola výběrového řízení a uchazečů je mnoho, kvůli vysoké nezaměstnanosti, která v kraji převažuje. Optimálně pokud chce absolvent nastoupit ihned po ukončení studia, měl by začít hledat práci 3-4 měsíce před možným nástupem.

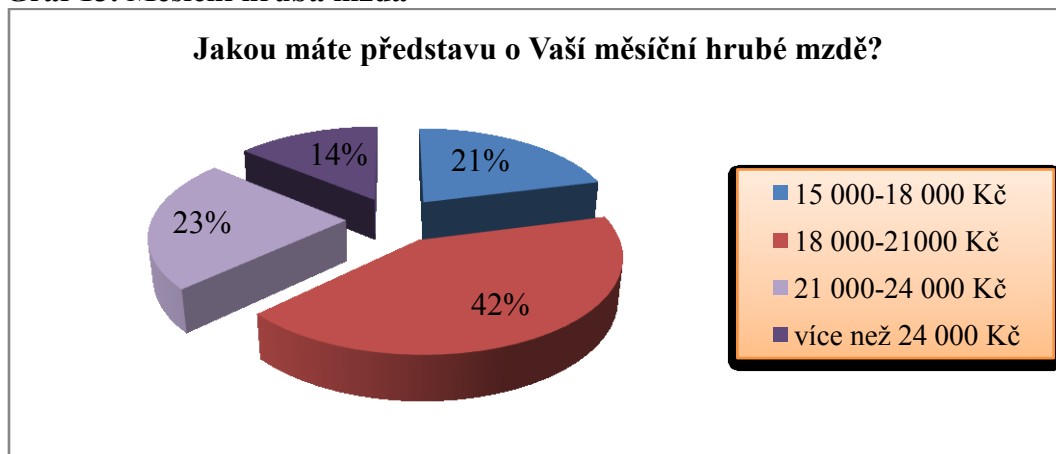
Tabulka 29. k otázce č. 10

15 000-18 000 Kč	34
18 000-21 000 Kč	69
21 000-24 000 Kč	37
více než 24 000 Kč	23

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Průzkum se dále snažil zjistit, jakou představu mají studenti o svém budoucím platovém ohodnocení. Nejvíce odpovědí zaznamenalo finanční rozpětí 18-21 000 Kč. Možnost více než 24 000 zvolilo pouze 23 respondentů, přitom tázáni byli budoucí absolventi VŠ, tudíž mají předpoklad k vyšším výdělkům.

Graf 13. Měsíční hrubá mzda

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Průměrná hrubá měsíční mzda v ČR dle statistického úřadu za 4 čtvrtletí 2013 činí 26 637 Kč a v MSK kraji činí 23 212 Kč. HN uvádějí, že absolventi ekonomických VŠ v ČR se mohou těšit nadprůměrným nástupním platům. Konkrétně absolventi VŠB-TU dosáhnou dle novin v MSK platu v rozmezí 24-26 000 Kč měsíčně hrubého. Toto rozmezí označilo pouze 14% respondentů a lze tedy konstatovat, že studenti své možné platové ohodnocení podceňují.

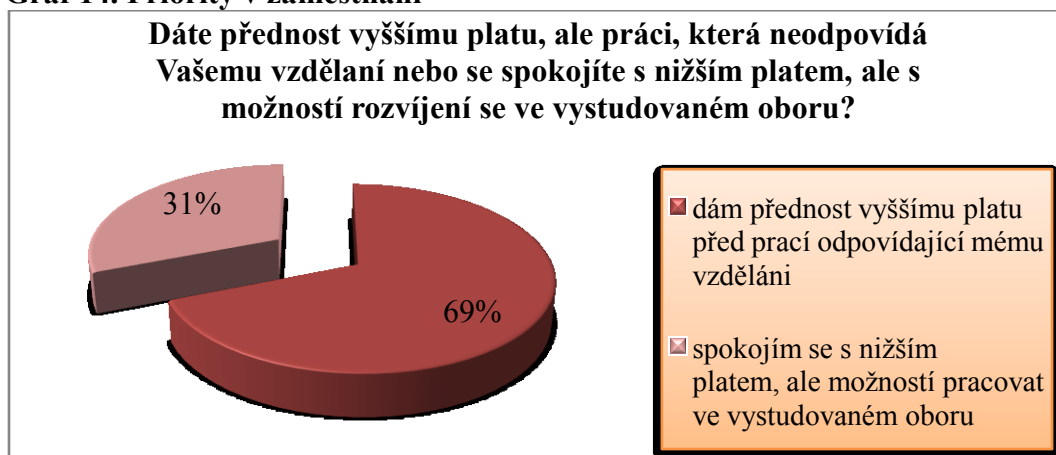
Tabulka 30. k otázce č. 11

<i>dám přednost vyššímu platu před prací odpovídající mému vzdělání</i>	113
<i>spokojím se s nižším platem, ale možností pracovat ve vystudovaném oboru</i>	50

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Jedenáctá otázka zkoumala preference studentů v rámci vyššího platového ohodnocení nebo možnosti pracovat ve vystudovaném oboru.

Graf 14. Priority v zaměstnání

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Průzkum zjistil, že 69% respondentů preferuje vyšší platové ohodnocení před prací v jejich oboru. Pokud budou mít možnost volit mezi svým oborem a prací mimo obor, ale s lepšími benefity, více jak polovina studentů upřednostní platové ohodnocení. Lze tedy konstatovat, že výše platu je pro respondenty více motivujícím stimulem.

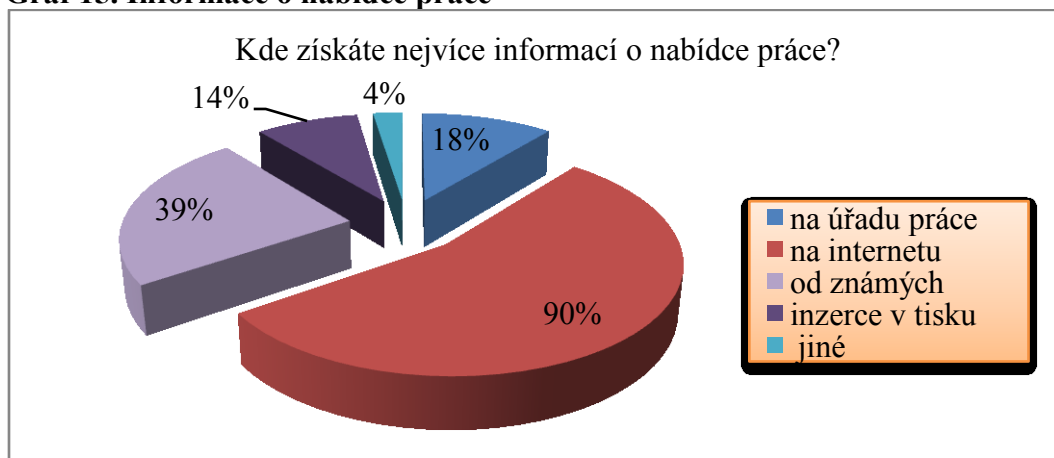
Tabulka 31. k otázce č. 12

<i>na úřadu práce</i>	30
<i>na internetu</i>	147
<i>od známých</i>	64
<i>inzerce v tisku</i>	23
<i>jiné</i>	7

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Průzkum se také zabýval otázkou, kde respondenti hledají informace o volných pracovních pozicích. U této otázky jako jediné byla možnost vybrat více odpovědí pro sestavení škály nejvíce využívaných zdrojů.

Graf 15. Informace o nabídce práce

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

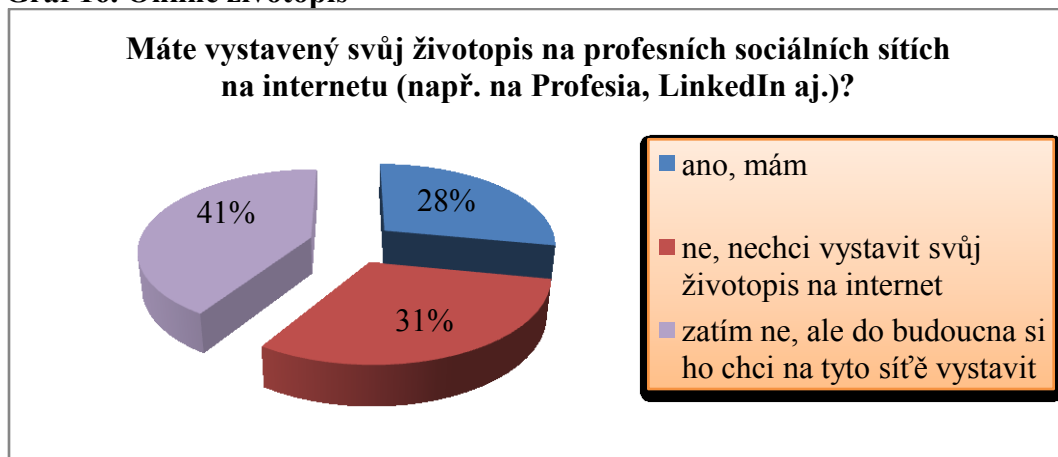
Za nejvíce používaný zdroj nabídky volných pracovních míst respondenti zvolili internet - 90%, na druhém místě skončila možnost dozvědět se o pracovní nabídce od známých – 39% a třetím nejvíce preferovaným zdrojem je úřad práce – 18%. Jako možnost jiné respondenti uvedli pracovní veletrhy: Kariéra Plus, Careerdays, Šance.

Tabulka 32. k otázce č. 13

<i>ano, mám</i>	45
<i>ne, nechci vystavit svůj životopis na internet</i>	51
<i>zatím ne, ale do budoucna si ho chci na tyto síťe vystavit</i>	67

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Při hledání zaměstnání je nutné předložit svůj životopis. V současné době se rozšířenou formou stává elektronický životopis umístěný na internetu. Díky tomuto profilu Vás mohou kontaktovat firmy nebo pracovní agentury, které zaujmete a osloví Vás s konkrétní pracovní nabídkou. Průzkum zjišťoval, zda mají studenti životopis na internetu.

Graf 16. Online životopis

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Z průzkumu lze vyvodit, že 72% respondentů nemá svůj životopis vystaven na internetu, z toho si 41% plánuje do budoucna životopis na tyto internetové portály vystavit, zatímco 31% o tom ani neuvažuje. Lze tedy konstatovat, že tyto služby nejsou v současnosti mezi studenty rozšířené a studenti raději reagují na pracovní nabídky sami.

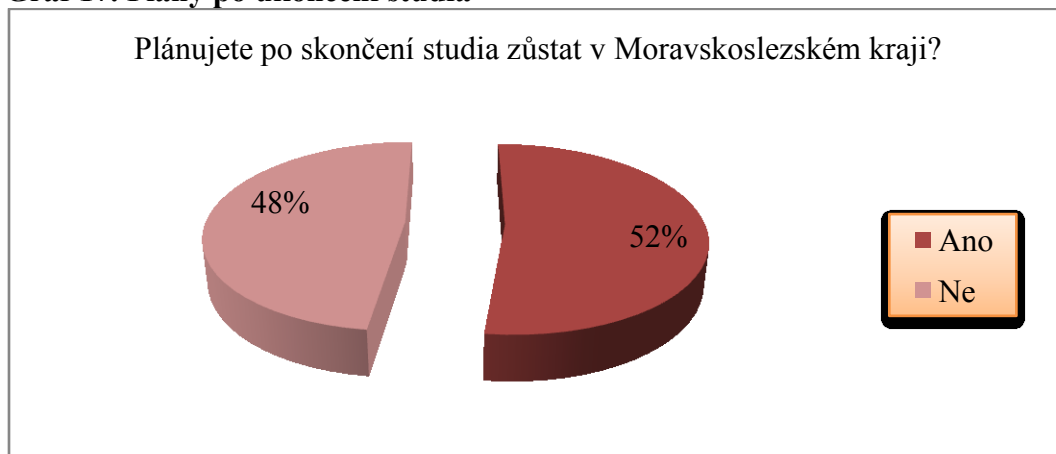
Tabulka 33. k otázce č. 14

<i>Ano</i>	85
<i>Ne</i>	78

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Podstatnou otázkou průzkumu byly budoucí plány studentů po ukončení studia. Čtrnáctá otázka proto zjišťovala, zda chtějí studenti po skončení školy zůstat v MSK.

Graf 17. Plány po ukončení studia

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Průzkum ukázal, že po ukončení studia 52% respondentů nechce zůstat v kraji. Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, kraj se potýká s migračním úbytkem a lidé se z kraje stěhují do jiných částí republiky, převážně pak do hlavního města Prahy nebo až za hranice země a to především z důvodu lepšího platebního ohodnocení. Jedná se hlavně o mladé lidi, kteří odcházejí z kraje kvůli škole, práci, rodině nebo životnímu prostředí, což má na kraj špatný vliv, jelikož odchází právě vzdělaní a perspektivní lidé.

V kraji pak zůstávají převážně lidé s průměrným věkem přes padesát let a hrozí, že nastane situace, kdy v kraji nebude dostatek mladých lidí, kteří by se o starší postarali, až to budou potřebovat. Podle studovaných oborů nejvíce záporných odpovědí pocházelo z oboru Ekonomika a právo v žurnalistice a Management. Lze konstatovat, že pro tyto respondenty kraj není atraktivním místem pro budoucí život.

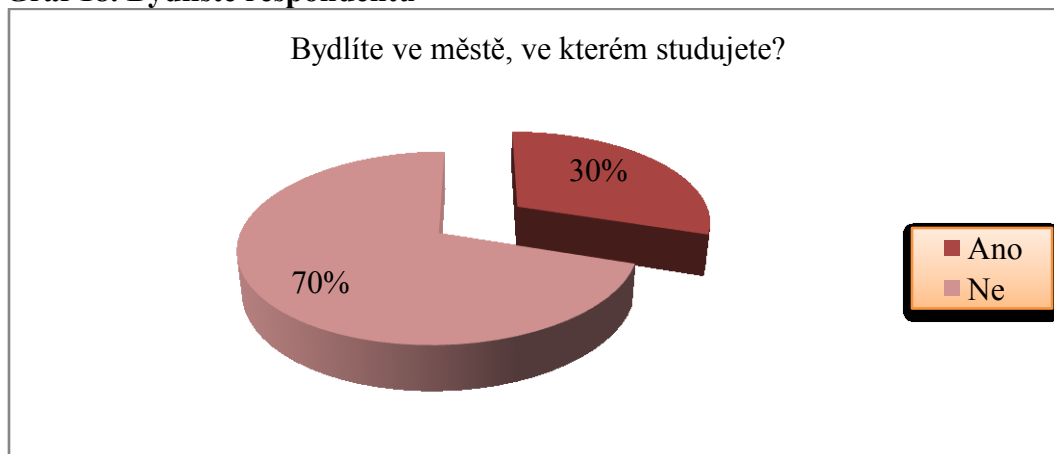
Tabulka 34. k otázce č. 15

Ano	49
Ne	114

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Průzkum také řešil otázku, zda studenti bydlí ve městě, kde studují nebo do školy dojíždějí z jiných částí kraje.

Graf 18. Bydliště respondentů

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Průzkum ukázal, že 30% respondentů bydlí v Ostravě, zbylých 70% studentů do školy dojíždí. Lze tedy konstatovat, že 49 dotázaných zvyšuje příjmy Ostravy, když zde platí za nájem, stravu a volnočasové aktivity. Zbylých 114 respondentů je ochotných investovat náklady za dojíždění z jiného města.

Tabulka 35. k otázce č. 16 Vaše pohlaví?

<i>Muž</i>	41
<i>Žena</i>	122

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Dotazníkového průzkumu se zúčastnilo 75% žen a 25% mužů.

Z průzkumu vyplynulo, že první stanovená hypotéza byla potvrzena. Studenti mají zájem pracovat ve svém studovaném oboru. Druhá hypotéza byla vyvrácena. Studenti si myslí, že kraj nabízí dostatek pracovních nabídek v jejich oboru, ale přesto více jak polovina studentů nechce v kraji po skončení školy zůstat a pracovat. Lze tedy konstatovat, že studenti preferují finanční ohodnocení a plánují odejít z kraje, který pro ně neposkytuje dostatečnou životní úroveň.

4.5 Vyhodnocení řízeného rozhovoru

Cílem průzkumu je zjistit vliv univerzitního vzdělání na budoucí uplatnění absolventů a tím přispění k rozvoji regionu. K získání potřebných primárních dat byla vybrána technika řízeného rozhovoru, kdy byly pokládány předem předpřipravené otázky. Tato technika byla vybrána, protože při ní lze získat potřebné odpovědi prostřednictvím diskuze na dané téma a lze předejít nesprávnému pochopení otázky. Přesné znění otázek je zobrazeno v protokolu

o řízeném rozhovoru v příloze č. 5. Pro získání zpětné vazby od absolventů byl rozhovor proveden se třemi absolventkami magisterského studia VŠB-TU, EKF, které nyní pracují v zahraniční společnosti se sídlem v Ostravě, v Siemensu. Tato firma zaměstnává více než 500 zaměstnanců a patří k nejvýznamnějším zaměstnavatelům v kraji. Zde jsou zpracovány jejich odpovědi.

První otázka směřovala na současnou pracovní pozici v porovnání s vystudovaným oborem.

Eva: Vystudovala obor Ekonomika podniku a nyní pracuje na pozici junior účetní s angličtinou. Domnívá se, že se pozice velmi přibližuje vystudovanému oboru.

Petra: Vystudovala obor Regionální rozvoj a nyní pracuje na pozici junior účetní s němčinou. Je to pozice celkem vzdálená vystudovanému oboru, ale uplatňuje znalosti z ekonomických předmětů, především účetnictví a informatiky. Znalosti čerpá také z obchodní akademie, kde byla výuka informačních technologií, účetnictví i německého jazyka intenzivnější.

Tereza: Vystudovala obor Účetnictví a daně a nyní pracuje na pozici junior účetní s němčinou. Její pracovní zařazení tedy plně odpovídá vystudovanému oboru.

Druhá otázka zjišťovala, dle jakých požadavků absolventky hledaly zaměstnání a kdy je vhodné si začít práci hledat.

Eva: Práci začala hledat přibližně 4 měsíce před koncem studia. Jedno z kritérií bylo, aby se jednalo o zahraniční firmu, která poskytuje možnost kariérního růstu popřípadě atraktivní reference dobré do budoucna. Dalším kritériem bylo, aby ve své práci mohla uplatnit i teoretické znalosti získané studiem. To byly asi dvě hlavní kritéria, dále jí zajímaly především jazykové požadavky firem, přičemž převážná většina uvádí aktivní znalost jazyka nebo odpovídající úrovni B2.

Petra: Práci začala hledat přibližně od ledna, kdy si v agentuře začala hledat pracovní pobyt v Rakousku, aby si zkvalitnila jazykové znalosti. Jako budoucí absolventka, bez oborových praktických znalostí nebyla náročná na budoucí pracovní pozici.

Tereza: Ukončila studium v září, ale práci začala hledat od května a sama doporučuje, že je vhodné začít tři čtyři měsíce před plánovaným nástupem. Budoucí zaměstnání hledala ve svém oboru tedy účetnictví, controllingu, auditu, daní + vše ostatní vhodné pro absolventy.

Odepisovala také na nabídky, kde požadovali např. 2 roky praxe, kterou získala při poloviční práci během studií. Hledala nabídky v MSK a v Praze, přičemž převážná většina nabídek byla v Praze.

Třetí otázka směřovala na zjištění názoru o dostatečném množství volných pracovních pozic ekonomického směru v MSK.

Eva: Myslí si, že v současné době je trh práce zahlcen absolventy ekonomického směru a je těžké najít uplatnění ve svém vystudovaném oboru.

Petra: Myslí si, že v dnešní době je dostatečné množství pozic ekonomického směru v každém kraji, jako důsledek vývoje hospodářství. V MSK je dost nadnárodních společností, které nabízejí dostatek pozic ekonomického směru, především v aglomeraci Ostravska. U pohovoru je však nutno prokázat dostatečnou praxi na danou pozici. Během studií získala mimo oborové pracovní zkušenosti z částečných pracovních úvazků.

Tereza: Domnívá se, že kraj disponuje dostatečnou nabídkou volných pracovních pozic, ale ne pro absolventy, protože většinou požadují min. 2 roky praxe na stejné pozici + dobrá znalost min. jednoho cizího jazyka. V rámci Prahy bylo nabídek mnohem více.

Čtvrtá otázka zjišťovala, za jak dlouho získaly absolventky práci a jaké požadavky na ně byly kladeny ze strany firem.

Eva: Nejčastěji stačilo vzdělání středoškolské ekonomického směru, dále znalost min. 1 jazyku. Zaměstnání jsem hledala přibližně 1 měsíce.

Petra: Hledala pozice, kde by mohla uplatnit nabyté vysokoškolské znalosti, tudíž pozice, kde titul vyžadují aspoň bakalářský. Měla štěstí a vyšel jí hned první pracovní pohovor, přesně 4. den po státnicích. Neváhala a pozici účetní s němčinou přijala.

Tereza: Praxe, jazyky, VŠ vzdělání, odborné znalosti. Asi 4 měsíce.

Poslední otázka byla směřována na vysokoškolské studium jako prostředek usnadnění získání zaměstnání.

Eva: Domnívá se, že vzhledem k počtu absolventů a počtu pracovních míst v rámci MSK kraje není vysokoškolské vzdělání dobře finančně ohodnoceno a na její současnou pozici stačilo vzdělání SŠ. Také přiznává, že mnohem více praktických znalostí nabyta na obchodní akademii v rámci středoškolského vzdělání.

Petra: Domnívá se, že nejvyšší vysokoškolské vzdělání není nutnost, ale mít alespoň bakalářský titul je výhodou. O člověku s VŠ titulem to vypoví, že mu to „myslí“, chce a je schopen se dále vyvíjet a je to výhoda i pro kariérní růst. Spousta lidí si dodělává vysokoškolské studium dálkově, protože to hierarchicky vyšší pozice vyžaduje. Mezinárodní společnosti jako je např. Siemens má cca 90 % zaměstnanců pracujících na plný pracovní úvazek titul z VŠ či VOŠ.

Tereza: Myslí si, že určitě je potřebné dosáhnout vysokoškolského vzdělání. Na oboru Účetnictví a daně získala hodně odborných znalostí a konstatuje, že se jedná o velmi praktický a celkem náročný obor. Magisterské studium vřele doporučuje, zatímco doktorské je pro praxi zbytečné, protože v praxi ho nikdo neocení a smysl má jedině v případě, že chce daný člověk zůstat na akademické půdě, popř. ve státní sféře. Na závěr shrnuje, že dobrou práci lze najít i se SŠ vzděláním, ale zase je nutná mít delší praxi a dobrou znalost cizích jazyků.

Výsledné zhodnocení

Vysokoškolské vzdělání ekonomického směru umožňuje získat odborné znalosti a tím větší šance uplatnit se na trhu práce. V kraji se nachází dvě univerzity, které nabízejí ekonomické vzdělání ve třech možných stupních studia a s rozmanitou nabídkou oborů. V zaměstnání s možnostmi kariérního růstu a příležitostmi získat vyšší pozice např. manažerské posty je nezbytností získat minimálně první stupeň univerzitního vzdělání. MSK nabízí možnosti volných pracovních pozic v ekonomické sféře, ale ne vždy je vyžadováno univerzitní vzdělání. V případě, kdy se v kraji nenachází dostatek volných pracovních pozic pro absolventy VŠ nastává situace, že při vysoké nezaměstnanosti a vysoké konkurenci uchazečů na jedno volné pracovní místo absolventi magisterských programů nastupují na pozice, kde hledají SŠ/VŠ čemuž pak odpovídá nižší platové ohodnocení. Nejdříve byly porovnány dvě fakulty nabízející ekonomické obory. V komparaci dosáhla lepších výsledků EKF oproti OPF, která nabízí více oborů, nachází se v krajském městě Ostrava, a tudíž studenti mají lepší spádovost, a proto je o ni větší zájem, úspěšně jí absolvuje více studentů, kteří jsou schopni si během 5 měsíců najít práci. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že studenti chtějí po skončení školy pracovat ve vystudovaném oboru, ale polovina absolventů neplánuje najít uplatnění v MSK. Z čehož vyplývá, že studenti jsou spokojeni s výběrem studovaného oboru, ale MSK neshledávají za atraktivní místo pro budoucí život. Z provedeného rozhovoru vyplývá, že vysokoškolské vzdělání je důležité, ale zároveň je

nezbytností získat během studií praxi v oboru, ve kterém chce člověk v budoucnu pracovat a ovládat nejméně jeden cizí jazyk na velmi dobré komunikativní úrovni. Rozhovor poskytly tři bývalé absolventky EKF, každá vystudovala jiný obor a přesto získaly stejnou pracovní pozici v té samé firmě. Lze tedy shledat, že důležitým faktorem je zaměření školy, zatímco konkrétně vystudovaný obor již není směrodatným kritériem pro získání zaměstnání. O tom také vypovídají inzertní nabídky firem, které při hledání zaměstnanců uvádí jakého směru má, mít uchazeč nejvyšší dosažené vzdělání. Co se týká oboru, je zde důležitější získaná praxe v oboru a znalost cizích jazyků. Čím vyšší vzdělání člověk získá, tím má větší šance získat dobře platově ohodnocenou práci a rozvíjet svůj kariérní růst ve firmě.

4.6 Návrhy a doporučení

Na základě výsledků průzkumů byly navrženy doporučení ke zlepšení stavu.

4.6.1 Doporučení ke studiu

V kraji se nachází mnoho zahraničních firem nabízejících služby z ekonomické oblasti. Jedná se převážně o nákupní služby, logistiku, účetnictví, rozvoj lidských zdrojů atd. Proto je nezbytné ovládat cizí jazyky. Studenti by měli **povinně absolvovat dva cizí jazyky** a to angličtinu a němčinu s tím, že třetí jazyk si mohou vybrat v rámci povinně volitelných předmětů, pokud budou mít zájem.

Region musí být schopný mít schopné lidi, kteří by mohli pracovat a komunikovat se zahraničními partnery. Proto by univerzity měli dbát na větší škálu nabízených předmětů vyučovaných v cizím jazyce, kde si studenti osvojí ekonomickou slovní zásobu. Také v rámci průzkumu a srovnání fakult v rámci oborů, obě nabízejí velkou škálu oborů i v bakalářském stupni i v magisterském, OPF nově otevřela obor **Řízení logistiky**, což je v rámci poptávky firem velmi atraktivní obor. EKF by se mohla zaměřit a nabídnout obor zaměřen na **Logistiku** a také obě fakulty by mohly nabízet obor **Řízení lidských zdrojů**, který v nabídce není.

Obory by se měly v magisterském stupni studia zaměřit na praktické dovednosti a studenti by mohli v rámci studia všech oborů povinně absolvovat 60 hod. **praxi**, která by mohla být vykonána i v období prázdnin. Jak vyplynulo z dotazníkového šetření, většina studentů získala během studia brigádu nebo práci na částečný úvazek ve svém studovaném oboru a proto by tato praxe mohla být fakultami uznána v rámci oborového zaměření a ohodnocena 2 kredity.

4.6.2 Training programy

K dalším doporučením pro studenty posledních ročníků patří také využít možnosti navštívit na univerzitách pořádané pracovní veletrhy např. Kariéra plus, kde je možné získat přehled o poptávajících firmách a pozicích a popřípadě navázat kontakty. V současnosti firmy připravují pro absolventy univerzit tzv. Trainingové programy, které jsou mezi studenty oblíbené. Jedná se většinou o jednoroční stáže přímo ve firmě, kde si absolvent vyzkouší několika pracovních pozic a po roce mu bude přidělena pozice, ve které dosáhl nejlepších výsledků. O tyto programy bývá velký zájem, ale kapacita volných míst bývá v rozmezí 15-25 absolventů. Proto se výběrové řízení skládá z několika částí a trvá zpravidla celý den. Tyto programy ovšem nabízejí získat velmi rychle představu a znalosti v rámci celého podniku a umožnit uchazeči po absolvování programu najít jemu vhodnou pozici. Proto práce doporučuje přihlásit se do Training programu.

4.6.3 Dotační projekt Odborné praxe pro mladé do 30 let v Moravskoslezském kraji

ÚP ve spolupráci s MPSV zajišťuje v MSK projekt financovaný z Evropského sociálního fondu na podporu mladých absolventů, kteří nejsou schopni si najít práci. Problémem těchto mladých lidí je nedostatečná nebo nulová praxe a zaměstnavatelé je nechtějí přijmout. V současnosti jsou přijímány žádosti uchazečů ze všech okresů kraje kromě Ostravy, kde je momentálně plný stav. Přednostně jsou přijímáni na rekvalifikaci mladí lidé se středoškolským vzděláním. Program je ale také doporučen absolventům VŠ, kteří dlouhodobě nemohou najít práci. Program zajišťuje poradenské a rekvalifikační služby a pomáhá získat praxi dle současných požadavků firem.

4.6.4 Projekt Ekonomové budoucnosti

Protože ale výše zmíněný projekt preferuje snížit nezaměstnanost především u mladých lidí s nižším dosaženým vzděláním, tedy, kteří jsou vyučeni nebo mají maturitu, mohl by vzniknout také menší projekt s názvem Ekonomové budoucnosti, určený dlouhodobě nezaměstnaným vysokoškolsky vzdělaným mladým lidem. Ti především nemají dostatečné praktické dovednosti. Projekt by byl řízen ÚP, limitován pro 5 účastníků z každého okresu v MSK a byl by financován z EU nebo z prostředků kraje. Pro každý okres by byl vyhraněn jeden mentor, který by pomohl uchazeči s hledáním práce, věnoval by se rozvoji jeho dosavadních znalostí popřípadě by zajistil další rekvalifikaci apod.

5 Závěr

Diplomová práce je zaměřena na vysokoškolské vzdělání a jeho vliv na rozvoj Moravskoslezského kraje, který dlouhodobě bojuje s nadprůměrnou nezaměstnaností a vysokým migračním saldem. Vysokoškolské vzdělání působí jako nástroj, který přispívá k rozvoji regionu, prostřednictvím studentů a následných absolventů, tedy nositelů odborných znalostí a dovedností. Teoretická část objasnila a přiblížila působení vlivu univerzit a jejich studentů na rozvoj regionu. A dále popsala proces tvorby inovací nezbytných k růstu regionu.

Cílem práce bylo zjistit vliv a dopad přítomnosti studentů a absolventů ekonomických fakult vybraných univerzit v kraji. Jednak pomocí komparace těchto fakult z hlediska celkových počtů absolventů a dále na základě počtu nezaměstnaných absolventů vedených na úřadu práce. Určit, která více přispívá k ekonomickému rozvoji kraje.

Dalším cílem práce bylo prostřednictvím dotazníku zjistit postoje a preference studentů Ekonomické fakulty v Ostravě a to hlavně z hlediska budoucího uplatnění ve studovaném oboru, získaných možností uplatnění a zájmu zůstat po ukončení studií v kraji. Pomocí další metody - řízeného rozhovoru došlo k získání zpětné vazby od absolventů Ekonomické fakulty v Ostravě, kteří pracují v rámci jedné firmy na stejných pozicích, přestože jejich vystudované obory nejsou shodné.

Výzkum prokázal, že obě fakulty dohromady v minulém roce přispěly počtem 2 846 absolventů k rozvoji kraje. Výsledek komparace dokázal, že Ekonomická fakulta VŠB-TU v minulém roce přispěla na ekonomický rozvoj o 758 absolventů více než OPF v Karvině. Průzkum dlouhodobě nezaměstnaných absolventů dokázal, že na trhu práce se více uplatní a tedy přispívají na ekonomický rozvoj kraje absolventi EKF.

Z dotazníkového průzkumu vyplynulo, že studenti posledních ročníků magisterského stupně studia shledávají svůj studovaný obor za uplatnitelný v rámci kraje. Ověřil, že po ukončení studia chtějí studenti ve svém oboru pracovat. Na druhou stranu z průzkumu také vyplynulo, že polovina respondentů nechce zůstat v Moravskoslezském kraji a preferují vyšší platové ohodnocení před možností pracovat ve vystudovaném oboru.

Z řízeného rozhovoru bylo zjištěno, že absolventi EKF jsou uplatnitelní na trhu práce i v zahraničních firmách, na různých ekonomických pozicích a to i přesto, že jejich obor neodpovídá přesné náplni práce. Mezi nejdůležitější požadavky zaměstnavatelů patří zaměření nejvyššího dosaženého vzdělání, odborná praxe a znalost cizích jazyků. V kraji je nedostatečná nabídka pracovních pozic pro absolventy univerzit ekonomického směru, které by odpovídaly náplni práce a platovým ohodnocením dosaženému vzdělání. Proto jsou

absolventi nuceni nastoupit i na pozice určené i pro lidi se středoškolským vzděláním. Naopak se v kraji začali usazovat a rozrůstat velké zahraniční firmy. Ty patří k největším zaměstnavatelům v kraji, hledající schopné zaměstnance s ekonomickým vzděláním a jsou schopny poskytnout absolventům požadované platového ohodnocení a také možnost kariérního růstu.

Ke snížení dlouhodobé nezaměstnanosti absolventů fakult ekonomického směru, jsou v závěru čtvrté kapitoly uvedeny doporučení pro zlepšení stavu např. prostřednictvím vzniku nových předmětů Logistiky a Řízení lidských zdrojů, uznávání a kreditové ohodnocení odborných praxí, využívání Training programů, možnost využít existující dotační program v kraji a také byl navržen nový program pro podporu dlouhodoběji nezaměstnaných vysokoškolsky vzdělaných absolventů v kraji, jelikož projekt tohoto typu v kraji prozatím realizovaný není.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

- [1] ANDĚL, Jiří. *Sociogeografická regionalizace*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 1996. 85 s. ISBN 80-7044-112-7.
- [2] BLAŽEK, Jiří. *Teorie regionálního rozvoje :nástin, kritika, implementace*. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.
- [3] BUČEK, Milan et al. *Regionálna ekonómia a politika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. 269 s. ISBN 978-80-8078-362-4.
- [4] DUŠEK, Jiří. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2010. 294 s. ISBN 978-80-86708-94-2.
- [5] GROSPÍČ, Jiří et al. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.
- [6] HRABÁNOVÁ, Magdaléna et al. *Faktory regionálního rozvoje a jejich vliv na sociálně-ekonomický potenciál regionu*. Olomučany: Final Tisk s.r.o., 2011. 111 s. ISBN 978-80-7204-752-9.
- [7] TEMELOVÁ, Jana. *Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2012. 203 s. ISBN 978-80-7380-378-0.
- [8] WOKOUN, René et al. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [9] WOKOUN, René et al. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.

Elektronické zdroje

- [1] BPM TÉMA. *Dvě dimenze znalosti, explicitní a tacitní* [online]. 2003-2007. [cit. 2014-02-017]. Dostupné z: <http://bpm-tema.blogspot.cz/2008/06/dve-dimenze-znalosti-explicitni-tacitni.html>.
- [2] CITÁTY SLAVNÝCH OSOBNOSTÍ. *Jan Amos Komenský citáty*. [online]. 2007-2013. [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: <http://citaty.net/autori/jan-amos-komensky/>
- [3] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Charakteristika Moravskoslezského kraje*. [online]. 3.1.2014. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_moravskoslezskeho_kraje

- [4] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze*. [online]. 18.5. 2011. [cit. 2014-03-5]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=19&expand=1&
- [5] EKf VŠB-TUO. *Aktualizace Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti EkF VŠB-TUO pro rok 2013*. [online]. VŠB-TUO [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/cs/ofakulte/rozvoj/zamer/EkF_LEG_13_001_Aktualizace_DZ_2013.pdf
- [6] EKf VŠB-TUO. *Charakteristiky a prezentace oborů*. [online]. VŠB-TUO [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.ekf.vsb.cz/cs/_uchazeci/studijni-obory/
- [7] EKf VŠB-TUO. *Výroční zpráva 2008*. [online]. VŠB-TUO [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/cs/o-fakulte/rozvoj/vyrocnizpravy/dokumenty/VZ_EkF_2008.pdf
- [8] EKf VŠB-TUO. *Výroční zpráva 2009*. [online]. VŠB-TUO [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: http://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/cs/o-fakulte/rozvoj/vyrocnizpravy/dokumenty/VZ_EkF_2009.pdf
- [9] EKf VŠB-TUO. *Výroční zpráva 2010*. [online]. VŠB-TUO [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: http://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/cs/o-fakulte/rozvoj/vyrocnizpravy/dokumenty/VZ_EkF_2010.pdf
- [10] EKf VŠB-TUO. *Výroční zpráva 2011*. [online]. VŠB-TUO [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/cs/o-fakulte/rozvoj/vyrocnizpravy/dokumenty/VZ_EkF_2011.pdf
- [11] EKf VŠB-TUO. *Výroční zpráva 2012*. [online]. VŠB-TUO [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: http://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/cs/o-fakulte/rozvoj/vyrocnizpravy/dokumenty/VZ_EkF_2012.pdf
- [12] EUROSKOP. *Evropská politika* [online]. 25.2. 2014. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>
- [13] EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND V ČR. *OP zaměstnanost 2014-2020*. [online]. 18.5. 2011. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/op-zamestnanost-2014-2020>

- [14] HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *Nejméně nezaměstnaných je mezi absolventy Fakulty managementu VŠE v Jindřichově Hradci*. [online]. 1996-2014. [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/cesko-skolstvi/c1-59214600-ekonomicke-vysoke-skoly-srovnani-platy-nezamestnanost>
- [15] KISK. *Znalost* [online]. 18.5. 2011. [cit. 2014-02-17]. Dostupné z: <http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Znalost>
- [16] METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2014-01-06]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/zakladni-legislativa-regionalni-politiky-v-cr.html>.
- [17] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2012*. [online]. 2013. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro/statisticka_rocenka_trhu_prace_v_cr_v_roce_2012.pdf
- [18] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Zaměstnanost*. [online]. [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro/statisticka_rocenka_trhu_prace_v_cr_v_roce_2012.pdf
- [19] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Příprava období 2014-2020*. [online]. 18.5. 2011. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU>
- [20] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Rozvoj vysokého školství v ČR a jeho širší historické a středoevropské souvislosti*. [online]. 21.3. 2011. [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-06/08_rozvoj.pdf
- [21] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice*. [online]. 2013-2014 MŠMT. [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/32885/download/>
- [22] OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ FAKULTA V KARVINĚ. *Nabídka studijních programů a oborů*. [online]. OPF 2011 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.slu.cz/opf/cz/uchazeci/nabidka-oboru-bakalarske-a-navazujici-magisterske-studium>

- [23] OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ FAKULTA V KARVINĚ. *Oddělení vědy a výzkumu*. [online]. OPF 2011 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.slu.cz/su/opf/cz/struktura/ustavy-a-oddeleni/oddeleni-vedy-a-vyzkumu/prezentace-opf/vyzkumne-projekty>
- [24] SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ. *Seznam absolventů*. [online]. 1991-2014. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://absolventi.slu.cz/>
- [25] RISY. *Trh práce*. [online]. 1991-2014. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/ustecky-kraj/kraj/hospodarske-prostredi/trh-prace/#Po%C4%8Det%20uchaze%C4%8D%C5%AF-absolvent%C5%AF%20na%201%20voln%C3%A9%20pracovn%C3%AD%20m%C3%ADsto%20pro%20absolventy>
- [26] ZVARA Jan et al. *Vysoké školy jako aktér regionálního rozvoje*. [online]. Masarykova univerzita [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/41725568/16_2013.pdf

Seznam zkratk

MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
ČR	Česká republika
RR	Regionální rozvoj
RP	Regionální politika
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
LAU	Místní samosprávné jednotky
VŠB - TUO	Vysoká škola Báňská – Technická univerzita Ostrava
SU	Slezská univerzita v Opavě
OPF	Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné
ÚP	Úřad práce
RRA	Regionální rozvojové agentury
MSK	Moravskoslezský kraj
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
KME	Kvantitativní metody řízení a rozhodování v ekonomice
ČSÚ	Český statistický úřad
HN	Hospodářské noviny
ÚP	Úřad práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díl a školního a § 60 –školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TU - TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TU - TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TU -TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TU - TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TU - TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB- TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. dubna 2014

.....
Bc. Jana Buryová

Seznam příloh

- Příloha 1 Organizační struktura VŠB-TU – TUO, Ekonomická fakulta
- Příloha 2 Organizační struktura SU v Opavě, OPF v Karviné
- Příloha 3 Počet studentů EKF bakalářského stupně studia dle sídla výuky
- Příloha 4 Počet absolventů EKF bakalářského stupně studia dle sídla výuky
- Příloha 5 Srovnání ekonomických vysokých škol dle počtu přijatých uchazečů
- Příloha 6 Srovnání ekonomických vysokých škol dle kvality
- Příloha 7 Srovnání ekonomických vysokých škol dle šancí na budoucí uplatnění
- Příloha 8 Počet nezaměstnaných absolventů VŠ, vedených na ÚP k 30.9. 2013
- Příloha 9 Dotazník
- Příloha 10 Protokol o řízeném rozhovoru